

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabno.cz
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel

9

- Eugeniusz Foltyn, Edelgarda M. Foltyn, Leonard Jochemczyk,
Jerzy Nawrocki, Małgorzata Nita, Jan Maciej Waga, Antoni Wójcik:*
The lower palaeolithic settlement at the Kończyce Wielkie site, Cieszyn Silesian (Poland) 11

- Jiří Svoboda, Pavel A. Kosintsev, Sandra Sázelová, Vlasta Jankovská, Martin Holub:*
Ethnoarchaeology of Nenets Campsites, Cases of Yangana Pe and Oktyaberskaya
(Polar Ural Mts., Northwest Siberia) 33

- Miroslav Dobeš, Pavel Fojtík, Marek Kalábek, Pavlína Kalábková, Jaroslav Peška:*
K počátkům výskytu měděné industrie na Moravě, sekery z Hulína–Pravčic a Laškova 57

- Jerzy Kopacz, Lubomír Šebela:*
Lithic Chipped Industry of the Jevišovice Culture in Moravia. An Introductory Study 69

- Aleš Navrátil:*
Nové nálezy z „Tabulové hory“ u Klentnice a stav archeologické „nevědomosti“ 97

- Jiří Juchelka:*
Bronzové a železné náramky, nápažníky a nánožníky lužické kultury z českého Slezska 109

- Oto Makýš:*
Construction of a Hypothetical “Celtic” Gate to a Sacred Area
in the Frame of the Archaeology Museum at Liptovská Mara 119

- Miloš Čížmář, Jana Čížmářová, Martin Kejzlar, Eva Kolníková:*
Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2009 125

- Soňa Klanicová:*
Nálezy terra sigillata v oblasti pod Pavlovskými vrchy (jižní Morava)
a jejich vypovídací hodnota pro zkoumání římsko-barbarských vztahů 139

- Adéla Balcárková:*
Raně středověké osídlení na lokalitě Olomouc-Slavonín, „Horní lán“ 157

- Marek Hladík, Marian Mazuch:*
Problém interpretace vzájemného vztahu sídlištních a pohřebních komponent
v prostoru mikulčické raněstředověké aglomerace 197

- Rudolf Procházka:*
Odras vrcholně středověké urbanizace v archeologických pramenech na základě vybraných příkladů 209

- Pavel Vařeka, František Kostrouch, Petr Kočár, Zdeňka Šůvová:*
Příspěvek ke studiu žijících vsí středověkého původu.
Pozůstatky zástavby z pozdního středověku na parcele č. p. 121 v Mikulčicích 249

Paleolit – Paleolithic – Paläolithikum	269
Bílá Lhota (okr. Olomouc)	269
Blažovice (okr. Brno-venkov)	269
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	269
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	275
Brno (k. ú. Vinohrady, okr. Brno-město)	278
Diváky (okr. Břeclav)	279
Dolní Věstonice (okr. Břeclav)	279
Drnovice (okr. Vyškov)	280
Hradec nad Svitavou (okr. Svitavy)	281
Křepice (okr. Břeclav)	282
Kurdějov (okr. Břeclav)	283
Kyjovice (okr. Znojmo)	284
Lhota (k. ú. Lhota u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov)	284
Milovice (okr. Břeclav)	285
Mladeč (okr. Olomouc)	288
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	288
Nikolčice (okr. Břeclav)	289
Pavlov (okr. Břeclav)	290
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	294
Radslavice (okr. Přerov)	295
Tvořihráz (okr. Znojmo)	296
Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov)	296
Želešice (okr. Brno-venkov)	301
Neolit – Neolithic – Neolithikum	305
Bánov (okr. Uherské Hradiště)	305
Bílá Lhota (okr. Olomouc)	305
Blažovice (okr. Brno-venkov)	305
Brno (k. ú. Kníničky, okr. Brno-město)	306
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	306
Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)	310
Černá Hora (okr. Blansko)	310
Domanín (okr. Hodonín)	311
Hladké Životice (okr. Nový Jičín)	311
Hulín (k. ú. Hulín, Pravčice, okr. Kroměříž)	312
Jinačovice (okr. Brno-venkov)	313
Jířkovice (okr. Brno-venkov)	313
Kobeřice (okr. Opava)	314
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	314
Kuřim (okr. Brno-venkov)	315
Kyjovice (okr. Znojmo)	315
Lehotice (okr. Kroměříž)	319
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	319
Mašovice (okr. Znojmo)	319
Modřice (okr. Brno-venkov)	320
Mokrá-Horákov (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)	320
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	320
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	320
Orlovice (okr. Vyškov)	320
Pasohlávky (k. ú. Mušov, okr. Břeclav)	321
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	323
Polkovice (okr. Přerov)	323
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	323
Rousínov (okr. Vyškov)	323
Sivice (okr. Brno-venkov)	324
Sudice (okr. Blansko)	324

Suché Lazce (okr. Opava)	324
Štěpánovice (okr. Třebíč)	325
Určice (okr. Prostějov)	325
Velatice (okr. Brno-venkov)	325
Viničné Šumice (okr. Brno-venkov)	326
Věžky (okr. Kroměříž)	326
Eneolit – Eneolithic – Äneolithikum	329
Alojzov (okr. Prostějov)	329
Branišovice (okr. Brno-venkov)	329
Hulín (okr. Kroměříž)	330
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	330
Krumvř (okr. Břeclav)	330
Kuřim (okr. Brno-venkov)	331
Modřice (okr. Brno-venkov)	331
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	332
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	332
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)	332
Orlovice (okr. Vyškov)	333
Otaslavice (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)	333
Pasohlávky (k. ú. Pasohlávky, k. ú. Mušov, okr. Břeclav)	333
Pravčice (okr. Kroměříž)	337
Rousínov (okr. Vyškov)	337
Rousínov (k. ú. Rousínovec, okr. Vyškov)	337
Suché Lazce (okr. Opava)	338
Suchohrdly (okr. Znojmo)	338
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	339
Úvalno (okr. Bruntál)	339
Znojmo (okr. Znojmo)	339
Doba bronzová – Bronze Age – Bronzezeit	341
Blažovice (okr. Brno-venkov)	341
Branišovice (okr. Brno-venkov)	341
Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)	341
Bulhary (okr. Břeclav)	342
Drahanovice (k. ú. Lhota pod Kosířem, okr. Olomouc)	342
Holasice (okr. Brno-venkov)	342
Holešov (k. ú. Všetuly, okr. Kroměříž)	342
Horka nad Moravou (okr. Olomouc)	343
Hrubčice (okr. Prostějov)	343
Hulín (okr. Kroměříž)	344
Hulín (k. ú. Chrást any, okr. Kroměříž)	345
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	345
Lošov (okr. Olomouc)	346
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	346
Modřice (okr. Brno-venkov)	347
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)	347
Ostrov u Macochy (okr. Blansko)	347
Otaslavice (okr. Prostějov)	347
Pasohlávky (k. ú. Mušov, k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	348
Pravčice (okr. Kroměříž)	356
Pravčice (okr. Kroměříž)	357
Příkazy (okr. Olomouc)	357
Ptení (okr. Prostějov)	357
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	358
Slatinice (okr. Olomouc)	358
Smržice (okr. Prostějov)	359
Sudice (okr. Blansko)	359
Suchohrdly (okr. Znojmo)	361
Trboušany (okr. Brno-venkov)	361
Určice (okr. Prostějov)	361

Velatice (okr. Brno-venkov)	361
Vícenice u Náměště nad Oslavou (okr. Třebíč)	362
Vysoké Pole (okr. Zlín)	362
Znojmo (okr. Znojmo)	362
Zvole (okr. Šumperk)	363
Žešov (okr. Prostějov)	364

Doba železná – Iron Age – Eisenzeit 365

Blažovice (okr. Brno-venkov)	365
Břeclav (k. ú. Charvátská Nová Ves, okr. Břeclav)	365
Holešov (okr. Kroměříž)	366
Holešov (okr. Kroměříž)	367
Hrubá Vrbka (okr. Hodonín)	367
Hrubčice (okr. Prostějov)	368
Hulín (okr. Kroměříž)	368
Malé Hradisko (okr. Prostějov)	368
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	369
Modrá (okr. Uherské Hradiště)	369
Modřice (okr. Brno-venkov)	370
Mokrý–Horákov (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)	372
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	372
Napajedla (okr. Zlín)	373
Orlovice (okr. Vyškov)	373
Pamětice (okr. Blansko)	374
Plumlov (okr. Prostějov)	374
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	375
Prostějov (k. ú. Krasice, okr. Prostějov)	375
Příbor (okr. Nový Jičín)	376
Rousínov (okr. Vyškov)	378
Slatinice (okr. Olomouc)	378
Štěpánovice (okr. Brno-venkov)	379
Určice (okr. Prostějov)	379
Vlachov (okr. Šumperk)	379
Zahnašovice (okr. Kroměříž)	380
Znojmo (okr. Znojmo)	380

Doba římská a doba stěhování národů – Roman Age and Migration Period – Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit 381

Blažovice (okr. Brno-venkov)	381
Hrubá Vrbka (okr. Hodonín)	381
Hrubčice (okr. Prostějov)	383
Hulín (okr. Kroměříž)	383
Kobeřice (okr. Opava)	384
Lichnov (okr. Bruntál)	384
Modřice (okr. Brno-venkov)	384
Oldřichov (okr. Opava)	385
Pasohlávky (k. ú. Mušov, k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	385
Prostějov (k. ú. Žešov, okr. Prostějov)	389
Rousínov (okr. Vyškov)	390
Smržice (okr. Prostějov)	390
Velké Hoštice (okr. Opava)	391

Středověk a novověk – Middle Ages and Modern Times – Mittelalter und Neuzeit 393

Bantice (okr. Znojmo)	393
Blažovice (okr. Brno-venkov)	393
Bořitov (okr. Blansko)	393
Boskovice (okr. Blansko)	394
Bouzov (okr. Olomouc)	394
Brno (okr. Brno-město)	395
Brno (k. ú. Kníničky, okr. Brno-město)	432
Břeclav (k. ú. Charvátská Nová Ves, okr. Břeclav)	432

Březsko (okr. Prostějov)	433
Bučovice (okr. Vyškov)	433
Budišov nad Budišovkou (okr. Opava)	433
Buchlovice (okr. Uherské Hradiště)	434
Bulhary (okr. Břeclav)	434
Černá Hora (okr. Blansko)	434
Deštná, k. ú. Rumberk (okr. Blansko)	434
Fulnek (okr. Nový Jičín)	435
Holešov (okr. Kroměříž)	437
Horka nad Moravou (okr. Olomouc)	437
Hostišová (okr. Zlín)	438
Ješov (okr. Olomouc)	438
Krnov (k. ú. Krnov–Horní Předměstí, okr. Bruntál)	438
Krumvř (okr. Břeclav)	443
Litovel (okr. Olomouc)	443
Lukov (okr. Zlín)	444
Malé Hoštice (okr. Opava)	446
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	446
Mikulčice (okr. Hodonín)	446
Mikulov (okr. Břeclav)	449
Milovice (okr. Břeclav)	450
Mladeč (okr. Olomouc)	451
Modrá (okr. Uherské Hradiště)	451
Modřice (okr. Brno-venkov)	452
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá, okr. Brno-venkov)	452
Moravičany (okr. Šumperk)	452
Mostkovice (okr. Prostějov)	453
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	453
Napajedla (okr. Zlín)	453
Nové Lublice (okr. Opava)	454
Olomouc (k. ú. Klášterní Hradisko, okr. Olomouc)	455
Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)	455
Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)	457
Olšany u Prostějova (okr. Prostějov)	458
Opava (k. ú. Opava-město, okr. Opava)	459
Opava (k. ú. Opava-město, okr. Opava)	462
Opava (k. ú. Opava-Předměstí, okr. Opava)	464
Ostrava (k. ú. Moravská Ostrava, okr. Ostrava)	464
Otaslavice (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)	464
Plumlov (okr. Prostějov)	466
Pomezí (okr. Svitavy)	466
Prostějov (okr. Prostějov)	466
Prostějov (okr. Prostějov)	468
Prostějov (okr. Prostějov)	469
Přemyslovice (okr. Prostějov)	469
Příbor (okr. Nový Jičín)	469
Příkazy (okr. Olomouc)	470
Raduň (okr. Opava)	471
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	471
Rybníky (okr. Znojmo)	471
Rýmařov (okr. Bruntál)	474
Sazovice (okr. Zlín)	475
Slavkov u Brna (okr. Vyškov)	475
Smržice (okr. Prostějov)	476
Šlapanice u Brna (okr. Brno-venkov)	476
Šternberk (okr. Olomouc)	477
Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)	478
Uničov (okr. Olomouc)	480
Určice (okr. Prostějov)	481
Valtice (okr. Břeclav)	482
Vranov nad Dyjí (okr. Znojmo)	482

Vysoké Pole (okr. Zlín)	484
Vysoké Pole (okr. Zlín)	484
Vyškov (okr. Vyškov)	484
Zlín-Štípa (okr. Zlín)	484
Znojmo (okr. Znojmo)	485
Znojmo (okr. Znojmo)	489
Znojmo (okr. Znojmo)	491
Zprávy o činnosti – Reports – Berichte	493
Z aktivit Archeologického ústavu Akademie věd ČR, Brno, v. v. i., za rok 2009	493
Výročí 100 let od narození profesora Josefa Poulíka (1910–1998)	496
Výsledky leteckého snímkování ÚAPP Brno za rok 2009	498
Seznam autorů – List of contributors – Autorregister	503

Doba bronzová

Bronze Age

Bronzezeit

BLAŽOVICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Pod Kostelem“. ÚK. Ojedinělý nález. Záchranný výzkum.

V květnu až říjnu roku 2009 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v polní trati „Pod Kostelem“ v souvislosti s budováním nových komunikací, inženýrských sítí a rodinných domů (viz kap. Doba železná). Intruze charakteristických střepů, která byla zjištěna v jednom z laténských hliníků, nepřímo dokládá na místě určité aktivity také nositelů únětické kultury.

Michal Přichystal

Resumé

Bei der Rettungsgrabung in Flur „Pod Kostelem“ im Katastergebiet Blažovice (Bez. Brno-venkov) wurden einige Scherben der Aunjetitzer Kultur gefunden.

BRANIŠOVICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Na záhumenkách“. ÚK. Sídliště, pohřby na sídlišti, pohřebiště. Záchranný výzkum.

V dubnu roku 2009 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., druhou etapu záchranného archeologického výzkumu v trati „Na záhumenkách“ v souvislosti s budováním infrastruktury před plánovanou zástavbou území rodinnými domy (viz kap. Eneolit).

Většina odkrytých objektů byla na základě získaného materiálu datována do únětické kultury. Vedle zásobních jam a blíže neurčitelných výkopů zde byly zjištěny také 3 lidské kostrové hroby. Jeden celek byl ovšem značně porušen druhotným zásahem, ve zbývajících dvou pak byli zemřelí uloženi v obvyklé skrčené poloze na boku. Výbavu hrobů tvořily především keramické nádoby, mimo ně se vyskytly jen 2 bronzové jehlice s hlavicí svinutou ve vertikální trubičku. Lidské kosterní pozůstatky byly získány rovněž z výplní 2 zásobních jam. V první byly jednotlivé kosti z dospělého člověka rozházené podél stěny těsně nade dnem, ve druhé byl uprostřed zasypu zachycen neúplný (strávený?) skelet novorozence. O něco níže pod ním se navíc nacházela kompletní kostra koně či krávy. Další zvíře stejného druhu bylo uloženo opodál také v zásobní jámě (obr.1).

Michal Přichystal

Obr. 1. Branišovice. „Na Záhumenkách“. Zvířecí kostra v zásobní jámě únětické kultury.

Abb. 1. „Na záhumenkách“. Das Tierskelett in der Vorratsgrube der Aunjetitzer Kultur.

Resumé

Bei der Rettungsgrabung in Flur „Na záhumenkách“ im Katastergebiet Branišovice (Bez. Brno-venkov) wurden die Siedlungsgruben und Gräber der Aunjetitzer Kultur abgedeckt.

BRNO (K. Ú. MĚSTO BRNO, OKR. BRNO-MĚSTO)

Ulice Bašty 2–4, p. č. 351 (akce A020/2008). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou parkovacího domu pro plánovaný hotel Padowetz ve dvoře objektu Bašty 2–4 byl v měsících dubnu až červnu 2008 proveden plošný záchranný archeologický výzkum. V roce 2009 bylo ukončeno jeho zpracování.

Na zkoumané ploše 17 × 13 m bylo dokumentováno kromě reliktní středověkého osídlení celkem 12 pravěkých jam (s. s. j. 33 až 35, 25, 27, 41, 43, 48, 53, 54), z nichž jediná, zásobnice s. s. j. 47, náleží únětické kultuře.

Marek Peška

Resumé

Stadt Brno, Bašty Straße, Rettungsgrabung, Aunjetitzer Kultur.

BULHARY (OKR. BŘECLAV)

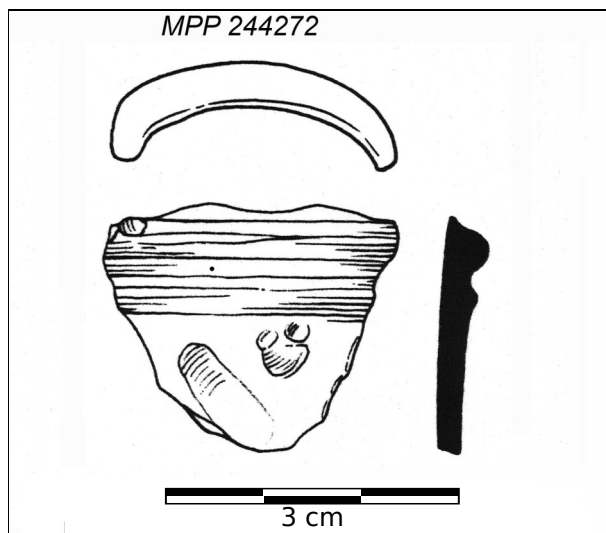
Intravilán, „Plochy hřbítek“. Mladší doba bronzová. Záchranný výzkum.

Při stavbě kanalizace v obci Bulhary mezi lety 2008 a 2009 došlo k narušení několika archeologických situací z doby bronzové, středověku a novověku. Větší část archeologických kontextů byla zničena a získaný archeologický materiál (keramika, osteologický materiál) byl předán starostou obce do Regionálního muzea v Mikulově. Pravěkou keramiku lze pravděpodobně zařadit do období velatické kultury. Během řádného archeologického dohledu, který prováděla zmíněná instituce, byla prozkoumána narušená jáma obsahující osteologický materiál a keramiku, kterou lze datovat pouze rámcově do doby bronzové.

František Trampota

Resumé

Bulhary (Břeclav district). Late Bronze Age. Disturbed site and salvage excavation.

Obr. 2. Drahanovice, k. ú. Lhota pod Kosířem, okr. Olomouc, „Sýkorník“. Fragment sekery s tulejkou.

Abb. 2. Drahanovice, Kat. Lhota pod Kosířem, Bez. Olomouc, „Sýkorník“. Der Bruchteil der Tullenaxt.

DRAHANOVICE (K. Ú. LHOTA POD KOSÍŘEM, OKR. OLOMOUC)

„Sýkorník“. KLPP. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V letních měsících roku 2009 proběhla náhodná prospekce detektorem kovu (Garrett ACE 250 se standardní cívkou 9 × 6" s časovým rozsahem cca 3 hod.) v blízkém okolí polohy „Sýkorník“, k. ú. Lhota pod Kosířem, obec Drahanovice, okr. Olomouc, kde byl nalezen ojedinělý fragment pocházející z bronzové sekery.

Místo nálezu (ZM ČR, 1:10 000, list 24-22-21, bod o souřadnicích 400 mm od Z a 264 mm od J sekční čáry) najdeme jižně dnešní obce, v zalesněném terénu k severozápadu exponovaných svahů Velkého Kosíře. Lokalita je situována přibližně 800 m jihovýchodně od dosud nedatovaného, tzv. „Dohnalova“ hradiska na Dubovém kopci u Drahanovic (např. Čížmář 2004, 113–114).

Jedná se o drobný zlomek sekery s tulejkou, který lze vzhledem k velikosti a tím dané výpovědní hodnotě klasifikovat jen velmi obecně do doby popelnicových polí (cf. např. Salaš 2005, 37–44). Ústí tulejky je prstencovitě zesíleno a lemováno výraznějším horizontálním plastickým žebrem. Rozměry 30 × 24 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244272, (obr. 2).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Čížmář, M. 2004: *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku*. Praha.

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku II*. Brno.

Resumé

Drahanovice, Kat. Lhota pod Kosířem (Bez. Olomouc). „Sýkorník“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Einzel-fund. Oberflächensammlung.

HOLASICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Rozhraní“. Starší doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu první etapy výstavby inženýrských sítí a obytného komplexu byl dokumentován jediný zahloubený objekt kruhového půdorysu, rámcově datovatelný do starší doby bronzové. Lokalita je situována západně od silnice Rajhrad–Holasice na rozhraní obou katastrů.

David Parma

Resumé

Holasice (okr. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung wurde eine Siedlung der LBK-Kultur erforscht.

HOLEŠOV (K. Ú. VŠETULY, OKR. KROMĚŘÍŽ)

Hala Morava. Doba bronzová, KLPP slezská fáze a platěnická fáze. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Skrývka plochy pro výstavbu výrobní haly Morava sice neodkryla žádné archeologické situace, nicméně v okolních výkopech pro přeložky inženýrských sítí bylo zdokumentováno 5 sídlištních objektů datovaných podle velmi sporadického materiálu rámcově do doby bronzové. V profilech výkopů bylo také zaznamenáno celkem 8 žárových hrobů (obr. 3), z toho 7 náležejících slezské fázi kultury popelnicových polí a 1 platěnické fázi.

Ivan Čížmář, Pavel Fojtík, Miroslav Šmíd

Resumé

Holešov (Kat. Všetuly, Bez. Kroměříž). Morava Halle. Bronzezeit. Lausitzer Urnenfelder Kultur (Schlesische und Platěnice Phase). Siedlung. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

HORKA NAD MORAVOU (OKR. OLMOUC)

Kostel sv. Mikuláše, parc. č. 2. KLPP – slezská a platěnická fáze. Sídliště (?). Záchraný výzkum.

Při výkopech pro odvlhčení vnějšího základového zdiva kostela sv. Mikuláše byl dokumentován středověký zahloubený objekt. Výplň objektu obsahovala také keramiku pravěkou. Mezi atypickými zlomky datovatelnými obecně do doby bronzové byly také střepy s charakteristickou výzdobou slezské či platěnické fáze kultury lužických popelnicových polí (blíže k výzkumu viz kapitola Středověk a novověk).

Hana Dehnerová

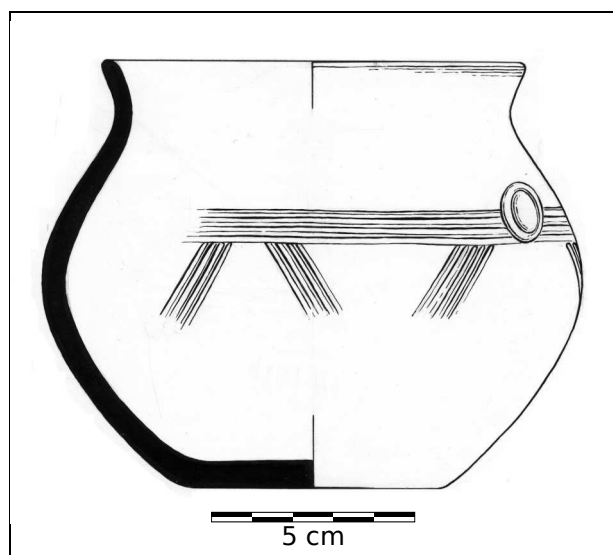
Resumé

Horka nad Moravou (Bez. Olomouc), St. Nicolas Kirche, Parzellennr. 2. Spätbronzezeit, Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung (?). Rettungsgrabung.

HRUBČICE (OKR. PROSTĚJOV)

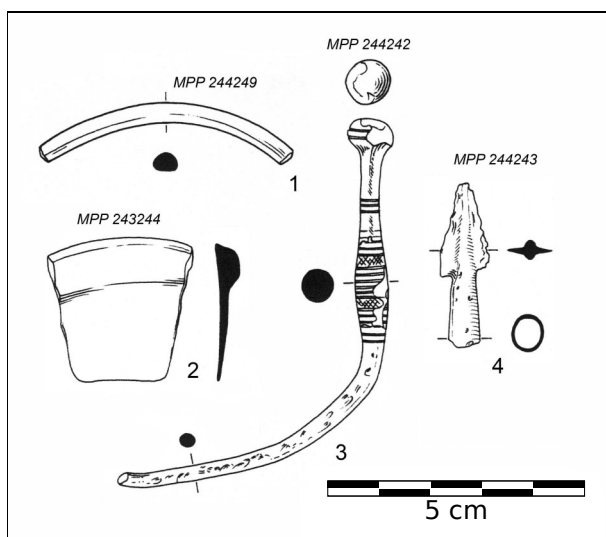
„Ostrov“. KLPP. Sídliště, bronzové předměty. Povrchový průzkum.

Osídlenou polohu (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-14, širší okolí bodu o souřadnicích 67 mm od Z a 13 mm od J sekční čáry) najdeme na levobřežní terase říčky Valové, přesněji na vyvýšenině, která je od severu lemována výraznou sníženinou a od jihu pak inundací říčky Valové. Při jarním tání sněhu tak mohlo návrší opravdu vzbuzovat dojem „ostrova“, jak i sám jeho název nasvědčuje. Nadmořská výška místa činí cca 205 metrů. Poloha „Ostrov“ u Hrubčic je známou archeologickou lokalitou, kterou do literatury poprvé uvedl archeolog I. L. Červinka (1900, 76–77; 1902, 294). Z uvedených prací se dovídáme, že první cílené výkopy na rozsáhlém návršíčku jmenovaný badatel realizoval již v roce 1899. V početných kolekcích keramického materiálu bylo prokázáno osídlení lidem lužických popelnicových polí, doby latén-

Obr. 3. Holešov–Všetuly – nádoba z hrobu č. 4.

Abb. 3. Holešov–Všetuly – keramisches Gefäß aus dem Grab 4.

Obr. 4. Hrubčice, okr. Prostějov, „Ostrov“. Bronzeové předměty kultury lidu lužických popelnicových polí.

Abb. 4. Hrubčice, okr. Prostějov, „Ostrov“. Bronzegegenstände der Lausitzer Urnenfelderkultur.

ské a zejména pak doby římské. S touto hrubčickou lokalitou se poté setkáváme v odborných archeologických statích dosti často, a to nejen z pera A. Gottwalda (např. 1905; 1924, 118–119), ale i dnešních autorů, mnohdy našich předních specialistů na problematiku středoevropské doby římské (namátkou např. Peškař 1978, tab. III:3, tab. V:20; Tejral 1993, mapa 29 na str. 463).

Na podzim roku 2009 byly při návštěvě lokality zjištěny početné drobné výkopy mnohdy na povrchu obsahující recentní kovové artefakty (kovové uzávěry veterinárních vakcín, dna brokových nábojnic apod.) nebo i beztvare slitky bronzů, které dokládají intenzivní aktivity amatérských hledačů s detektory kovů. Tento fakt byl impulsem k několikrát opakované prospekci, o časovém rozsahu cca 5 hod., provedené detektory Garrett ACE 250 se standardní cívkou 9 × 6" a White's Classic ID model Blue Max 950. Výsledkem tohoto počínání byla až překvapivě početná kolekce artefaktů poměrně vysoké výpovědní hodnoty, která chronologicky zcela reflektuje naše dosavadní poznatky o pravěkém a raně historickém osídlení místa.

Z bronzů obecněji datovatelných do doby lužických popelnicových polí je nám oporou k bližšímu zařazení především bronzová jehlice typu Deinsdorf, varianty s liniiovou výzdobou (Říhovský 1979, 74–84). Ta se vyskytuje zejména v celcích mladšího mohylového období, v počátcích popelnicových polí, ale i později. Ač byla dříve brána za průvodní prvek počínající středoevropské mladší doby bronzové, je dnes považována za typ chronologicky spíše méně signifikantní (např. Salaš 2005, 107).

1. Část deformované a při konci jehly odlomené masivní bronzové jehlice typu Deinsdorf, var. s liniiovou výzdobou (Říhovský 1979, 74–84). Deform. délka 71 mm, rozvinutá délka 107 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244242 (obr. 4:3).
2. Šipka s tulejkou a trojúhelníkovitým břittem, na tulejce zřetelné odlévací švy a drobný otvor po vzdu-

chové bublině, břity zčásti olámané. Délka 32 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244243 (obr. 4:4).

3. Část bronzového srpů – zlomek srpové čepele. Délka 29 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244244 (obr. 4:2).
4. Zlomek bronzového tyčinkovitého náramku plankonvexního profilu. Délka 49 mm, průměr 5×4 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244249 (obr. 4:1).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

- Červinka, I. L. 1900:** Archeologický výzkum na Prostějovsku. *Věstník musejní a průmyslové jednoty v Prostějově za rok 1899*, ročník 1, 10–82 + 8 tab., Prostějov.
- Červinka, I. L. 1902:** *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská 1, 2. Brno.
- Gottwald, A. 1905:** Sídliště z dob císařství římského na Ostrově u Hrubčic. *Časopis Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* 22, 24–30.
- Gottwald, A. 1924:** Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku, Prostějov.
- Peškař, I. 1978:** Starší doba římská na Moravě. Die ältere römische Kaiserzeit in Mähren. *Zprávy ČSSA* 20/3, Praha.
- Říhovský, J. 1979:** Die Nadeln in Mähren und im Ostalpengebiet, *Prähistorische Bronzefunde* XIII/5, München.
- Salaš, M. 2005:** Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku II, Brno.
- Tejral, J. 1993:** Na hranicích impéria (doba římská), In: Podborský, V. a kol. 1993: *Pravěké dějiny Moravy, Vlastivěda moravská, Země a lid*. Nová řada, Sv. 3, Brno.

Resumé

Hrubčice (Bez. Prostějov). „Ostrov“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung, Bronzefunde. Oberflächensammmlung.

HULÍN (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„U Isidorka“ (Hulín 1). Pravěk, starší doba bronzová, VS. Sídliště, kúlová stavba, hrob. Záchranný archeologický výzkum. Uloženo v AC Olomouc.

Lokalizace: Linie mezi $49^{\circ}19'34.945''\text{N}$, $17^{\circ}27'3.529''\text{E}$ a $49^{\circ}19'34.691''\text{N}$, $17^{\circ}27'7.133''\text{E}$, plocha vymezená $49^{\circ}19'53.212''\text{N}$, $17^{\circ}27'6.927''\text{E}$; $49^{\circ}19'53.457''\text{N}$, $17^{\circ}27'9.491''\text{E}$; $49^{\circ}19'59.319''\text{N}$, $17^{\circ}27'6.846''\text{E}$ a $49^{\circ}19'59.155''\text{N}$, $17^{\circ}27'8.064''\text{E}$.

Velký předstihový výzkum v trati U Isidorka (Hulín 1) probíhal v letech 2004–2005 a byl vyvolán stavbou D1 a přeložky místní komunikace. V roce 2008 zde pokračovaly práce v menším rozsahu v souvislosti s dalšími

skrývkami a hloubením přeložky produktovodu v jihozápadní části lokality. V měsíci dubnu a květnu roku 2009 zde proběhl záchranný výzkum na třech plochách menšího rozsahu. Při západním konci lokality v trase D1 zbývalo poblíž potoka Hluboká skrytý úzký ochranný pás překládaného plynovodu o délce cca 110 m a šířce 10 m. V severním cípu ohrožené plochy se skrývala ornice po obou stranách místní komunikace z Hulína do Břestu v délce 200 m a šířce až 30 m. Důvodem těchto prací bylo opět budování přeložky silnice.

Práce ve zmiňované západní části plochy zkoumané v roce 2009 odhalily menší množství zásobních jam a objektů mělce zahloubených do podloží. Pokud obsahovaly keramický materiál, mohly být datované pouze obecně do (starší) doby bronzové nebo v několika případech do období věteřovské skupiny. Mimo běžné sídlištní objekty zde byl nalezen půdorys domu. Byl vymezen sloupovými jamkami a orientován ve směru SSZ–JJV. Odkryta mohla být jen část půdorysu, protože zabíhal jižně mimo zkoumanou plochu. Maximální zjištěná délka činila 8,4 m (západní stěna) a šířka 6,6 m (měřeno od středu jamky). Čelní, severní stěna měřila 6,3 m. Zajímavé byly konstrukční detaily domu. Sloupové jamky vymezující obvod měly v průměru 0,5–0,7 m a byly zahloubeny max. 0,24 m do podloží. Jamky v rozích dosahovaly průměr 0,8 m a 0,96 m a hloubku 0,28 m a 0,38 m a byly znatelně rozměrnější. Větší hloubky (0,36 m) dosahovala jamka 912 ve středu severní stěny.

Uprostřed domu (v ose s jamkou 912) ležela rozměrná sloupová jáma 910 o průměru 0,7 m a hloubce 0,74 m, která nesla původně konstrukci střechy. V ploše domu se nacházela zásobní jáma s četnou mazanici střední velikosti a torzy hrncovitých nádob a věteřovského šálku. Pro dataci objektu je důležité, že 2 jamky severní stěny (918 a 927) byly porušeny zásobní jámou, která obsahovala keramiku s prvky pozdněvěteřovské produkce (mísy s podlouhlými otvory pod okrajem). Předběžně reliktů tohoto domu datujeme do starší doby bronzové, spíše do věteřovské skupiny.

V severním sektoru lokality, kde probíhal výzkum v roce 2009, byly skryty 2 trojúhelníkovité plochy po obou stranách místní komunikace Hulín–Břest. Na ploše V od silnice se nacházely 3 nejisté sloupové jamky. Plocha Z od silnice poskytla kromě 2 nevýrazných objektů datovaných obecně do pravěku, 5 zásobních jam ze starší doby bronzové nebo úžeji věteřovské skupiny. Výčet objektů doplňuje několik sloupových jamek roztroušených po celé ploše bez uspořádání. Nejvýznamnějším objevem zde byl hrob H 108 ze starší doby bronzové. Hrob měl rozměry $2,30 \times 1,70$ m na půdorysu a hloubku 1,23 m. Byl vyloupen, druhotný zásah směřoval k Z okraji hrobu. Na dně této šachty byla nalezena zlatá ozdoba z dvojitého drátu (1,5 vinutí). Na dně hrobu se nacházely ve dvou seskupeních neúplné, špatně dochované, disartikulované lidské kosti. V místě vykrádací šachty to byly pozůstatky mladého jedince (k. 1820) situované mezi dvěma mísami a fragmentem větší hrncovité nádoby. Ve východní polovině hrobu byly kosti dospělého jedince (k. 1821) spolu s hrnkem a bronzovou sekerou. Datování keramiky neumožňuje blíže rozlišit únětickou či věteřovskou kulturní příslušnost, ale vzhledem

k typu sekery je možné spíše věteřovské datování. Pozoruhodná byla přítomnost zbytků vnitřní dřevěné úpravy. Prakticky po celém dně se dochovaly zuhelnatělé zbytky desek (?). Minimálně nade dnem byla hrobová jáma vymezena konstrukcí ze silnějších desek, které byly patrně sroubeny a zachovaly se jako tmavé pruhy podél obvodu stěn (Daňhel 2010, v tisku). Hrob se nacházel cca 150 m od skupiny únětických hrobů (Berkovec, Peška 2005, 51–62).

„U Obrázku“ (výzkum Hulín–Pravčice 1, katastr Hulín, Pravčice). VS, lužická a slezská fáze KLPP, sídliště, pohřebiště. Kulturní vrstva, záchranný archeologický výzkum.

Lokalizace: Plocha vymezená 49°19'26.537"N, 17°28'51.423"E; 49°19'26.342"N, 17°28'56.728"E; 49°19'26.375"N, 17°28'51.415"E; 49°19'26.375"N, 17°28'51.415"E

V závěrečné výzkumné sezoně byla zkoumána kulturní vrstva, objekty, hroby a pohřby (podrobnější popis viz kapitola Neolit). Ze starší doby bronzové se ve vrstvě ojedinelé objevily keramické fragmenty, jejich malé množství ukazovalo, že v tomto prostoru již není centrální část věteřovské osady doložené výše SZ po svahu a na hraně terénní terasy. Mezi zajímavé nálezy patří kostra dítěte na dně objektu 1313. Dítě (k. 859) leželo ve skrčené poloze v orientaci SZ–JV zády ke stěně objektu při jeho SV okraji. Pohled směřoval k JV. Paže byly pod bradou a nohy přitaženy až pod pánev. U pohřbu nebyly zjištěny žádné milodary a ve výplni objektu se vyskytovaly střepy lužické kultury. V případě 3 objektů slezské fáze KLP se jednalo o spodní části zásobních jam.

Výzkum v sezoně 2009 zachytil další žárové hroby zaznamenané během výzkumu v předchozím roce (Daňhel 2009). Se 6 novými případy dosahuje pohřebiště v této jižní části výzkumů počtu 15 hrobů. Potvrdilo se, že hroby, i když odkrývané již v podorníci, jsou porušené a rozbité. Pouze hrob 27 se zahluhoval nepatrně do podloží. Spolu s hrncem zde byly dvě amforky, bronzový kroužek a několik bronzových spirálek. Kremace byla spolu s uhlíky nasypána do jamky. Hrob 28 představovala velká zásobnice překrytá mísou. Hrob 29 obsahoval seskupení hrnce, mísy a torza větší nádoby v kulturní vrstvě. Spodní část velké zásobnice zůstala zachována z hrobu 30. Poměrně dobře se dochoval hrob 31, kde stálo v řadě několik nádob. Jednalo se o mísu (nebo spodní část zásobnice), 4 šálky, 2 větší amfory a 3 amforky. Z kovových předmětů byly v tomto hrobě pouze bronzový kroužek a drátek. Kremace se nacházela ve dvou amforách a hrnku. Z hrobu 32 zbyla pouze část zásobnice a zlomek další větší nádoby.

Miroslav Daňhel

Literatura

Berkovec, T., Peška, J. 2005: Starobronzová sídliště a pohřebiště v Hulíně–U Isidora. In.: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2004*, Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 44–67.

Daňhel, M. 2009: Pravčice (okr. Kroměříž), *Přehled výzkumů* 50, 297.

Daňhel, M. 2010: Starobronzový hrob s vnitřní konstrukcí z Hulína. In.: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2009*, Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, v tisku.

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž). „U Isidorka“. Věteřov-Gruppe. Siedlung, Haus, Grab. Rettungsgrabung.

Hulín (Bez. Kroměříž). „U Obrázku“ (Hulín–Pravčice 1). Věteřov-Gruppe, Lausitzer- und schlesische Phase der Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung, Kulturschicht, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

HULÍN (K. Ú. CHRÁŠTANY, OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Záhumení“. Starší doba bronzová. VS. Sídliště. Záchranný výzkum.

V druhé etapě výzkumu v hlavní trase plánované rychlostní komunikace R 55 Hulín–Skalka se podařilo prozkoumat dalších 247 objektů (v předchozí sezoně 2008 zde bylo vykopáno 160 objektů – viz Paulus 2009), a to převážně sídlištního charakteru. Lokalita se nachází na mírném návrší západně od obce. Na základě bohatého nalezeného keramického materiálu lze objekty datovat do starší doby bronzové a věteřovské skupiny. Většinou se jednalo o kruhové zásobní jámy hruškovitého a trapézovitého řezu o průměru do 2 m a hloubky 1,5–2 m. Ve 13 zásobních jámách bylo nalezeno celkem 18 lidských koster různé zachovalosti. Z toho v 5 jámách byly uloženy kostry 2 jedinců (obj. 63, 141, 196, 220 a 229). Jedinci byli pohřbeni nepietně, u některých z nich byly však nalezeny milodary. Mezi vzácnější patří bronzové šperky (spirálky, vlasové ozdoby, jehlice).

Martin Paulus

Literatura

Paulus, M. 2009: Hulín (k. ú. Chrástany, okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 50, 286–287.

Resumé

Hulín (Kat. Chrástany, Bez. Kroměříž). „Záhumení“ Ältere Bronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KRNOV (K. Ú. OPAVSKÉ PŘEDMĚSTÍ, OKR. BRUNTÁL)

Červený Dvůr. KLPP. Sídliště (?), pohřebiště. Povrchové sběry.

Při provádění povrchových sběrů na polykulturní lokalitě Červený Dvůr (poloha „A“ viz kapitola Eneolit) bylo nalezeno mimo jiné větší množství fragmentů keramiky, kterou lze chronologicky zařadit do období KLPP (charakteristické exempláře potom do slezské fáze). Tento materiál je však díky pravidelné orbě velmi drobnotvarý. Vyskytl se také jeden atypický fragment (pravděpodobně

nožky zoomorfní nádoby). V jednom místě byla početnější kumulace fragmentů keramiky doplněna drobnými zlomky přepálených kostí – jednalo se zřejmě o rozoraný žárový hrob.

Svatopluk Bříza, Petr Ulahel

Resumé

Krnov (Kataster Opavské Předměstí). „Červený dvůr“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung (?) u. Gräberfeld. Oberflächensammlungen.

LOŠOV (OKR. OLMOUC)

„Kluče“. Středodunajská mohylová kultura. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum. Vlastivědné muzeum Olomouc.

Poloha lokality: 49° 37' 35.499"N, 17° 22' 6.25"E.

V blízkosti Lošovského potoka, asi 700 m severně od středu obce, byla pomocí detektorů kovů nalezena bronzová dýka (obr. 5). Artefakt má mírně poškozená obě ostří, bikonvexní tvar čepele a je ukončen oblým týlem se čtyřmi zachovalými nýtky pro upevnění rukojeti.

Rozměry: délka 148 mm, šíře týlu 32 mm.

Typologicky náleží k dýkám s oválným týlem podle V. Furmánek (1973, 105–106). Téměř shodný exemplář je uváděn jako ojedinelý nález z nedalekého Blatce (Furmánek 1973, 26, obr. 1:12), z depotu označeného jako Přítluky 1 (naposledy Salaš 2005, tab. 33B:4) nebo z pravděpodobného sídliště středodunajské mohylové kultury v Kosticích (Furmánek 1973, 62, obr. 32:1). Pro datování tohoto typu dýk je nejdůležitější depot z Přítluk, který náleží do horizontu depotů Hodonín–Přítluky kladeného do stupně RBB 1 (Salaš 2005, 132–135).

Lukáš Hlubek

Literatura

Furmánek, V. 1973: Bronzová industrie středodunajské mohylové kultury na Moravě, *Slovenská archeológia* 20, 25–145.

Salaš, M. 2005: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II, Brno.

Resumé

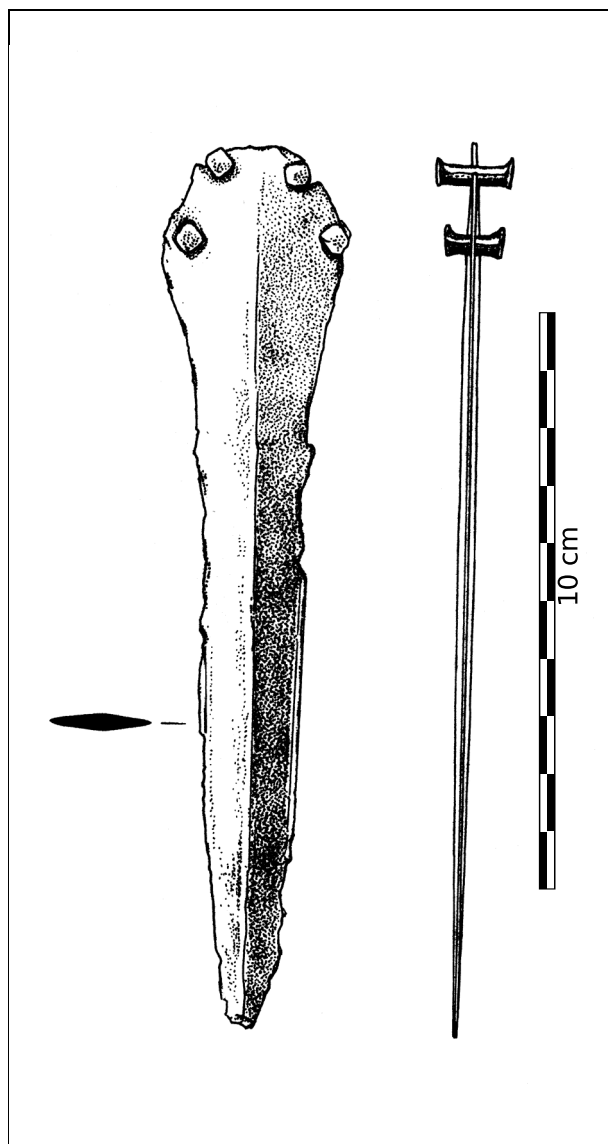
In der Nähe des Bachs in Lošov (k. ú. Lošov, okr. Olomouc, „Kluče“) wurde mit der Hilfe des Metalldetektors ein bronzener Dolch gefunden, der wir am Anfang der mittleren Bronzezeit datieren können.

MALHOSTOVICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Díly nad humny“. Doba bronzová až halštatská. Sídliště. Záchraný výzkum.

V červnu roku 2009 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchraný výzkum v polní trati „Díly nad humny“ v souvislosti s výstavbou zpevněné polní cesty C3.

Uvedená trať se nachází poblíž jihovýchodního okraje obce. Polní cesta C3 prochází od SV k JZ severozápadní

Obr. 5. Lošov, „Kluče“, Bronzová dýka.

Abb. 5. Lošov, „Kluče“, Der bronze Dolche.

částí této tratě, přičemž jediný archeologický objekt byl zjištěn v jejím severovýchodním úseku. Lokalita je situována v nadmořské výšce okolo 288 m, ve spodní partii mírného severozápadního svahu, jenž se táhne od masivu Zlobice k údolní nivě říčky Lubě. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-32-03, určena bodem o souřadnicích 303:0 mm od Z:J s. č.

Jednalo se o zásobní jámu, kterou bylo možné na základě osamocené zlomky keramické nádoby získaného z její výplně datovat jen rámcově do rozmezí doby bronzové až halštatské.

Michal Přichystal

Resumé

Bei der Rettungsgrabung in Flur „Na záhumenkách“ im Katastergebiet Malhostovice (Bez. Brno-venkov) war die Vorratsgrube aus der Bronzezeit oder Hallstattzeit abgedeckt.

MODŘICE (OKR. BRNO-VEKOV)

„Rybníky, U Primálu“. Uskladnění deponie firmou Agro Modřice. ÚK, SMK, KSPP – velatická fáze. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Během výzkumu skryté plochy v místě budoucí skládky deponie z ražby nově budovaného královopolského tunelu v Brně bylo odkryto také několik kostrových hrobů z období ÚK. Hroby byly poměrně hluboké a obsahovaly bohatší i chudší pohřby uložené ve zbytcích stromových sarkofágů, nezřídka pod kamennými závaly. V jednom hrobu byly nalezeny ostatky ženy a muže s dýkou a šperky, zhotovenými z bronz. Značná část hrobů jeví známky sekundárního otevření již v pravěku a v některých případech byly rozpoznány také dodatečné pohřby ve vyšších úrovních. Za zmínku stojí kostrový dvojhrob se zbytky dvou kostrových pohřbů nad sebou, z nichž spodní byl společně s nádobami a bronzovým dlátem uložen v dřevěné rakvi do komory, obložené ještě po stranách dřevěnými deskami.

Do střední doby bronzové (SMK) bylo možné na základě zlomků keramiky zařadit rozměrné hliníky a zásobní jámy, které v několika případech porušily starší únětické hroby.

V okrajové části špatně skryté plochy, která nebyla z hlediska minimálního dotčení stavbou a z časových důvodů již podrobněji zkoumána, byl zachycen rozměrný žárový hrob náležející velatické kultuře. Zbytky kremace byly rozptýleny v zásypu a na dně jámy pravidelného obdélného tvaru (2,4 × 1 m), která mohla mít snad původně dřevěnou konstrukci, ta však nebyla výzkumem zaznamenána. Z milodarů lze kromě několika slitků bronzu zmínit kolekci nádob charakteristických pro starší úsek velatické fáze KSPP.

Petr Kos

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov). „Rybníky, U Primálu“. Aunjetitzer Kultur, Mitteldonauländische Hügelgräberkultur, velatice Phase der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur. Siedlung, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

OPAVA (K. Ú. KYLEŠOVICE, OKR. OPAVA)

Vaničkova ulice. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum na katastru Kylešovic proběhl v souvislosti s výstavbou oddílné kanalizace v Opavě-Kylešovicích, ulice Vaničkova. Při archeologických pracích byla zkoumána pětice zahloubených objektů (500–504), v jejichž výplních se vyskytovala lužická keramika. V souboru se vyskytovaly zlomky osudí, zlomky mís, z nichž některé byly opatřeny uchem vycházejícím z okraje nebo byla jejich spodní část zdobena svazkem svislých rýh. V objektu 501 se nacházel zlomek šálku s bohatou žlábkovou výzdobou. Celý keramický soubor lze zařadit do lužické fáze stejnojmenné kultury, což by v případě stupňů představoval interval RBD–RHA1.

Jiří Juchelka

Resumé

Opava (Kataster Kylešovice, Bez. Opava), Vaničkova Str. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OSTROV U MACOCHY (OKR. BLANSKO)

„Jeskyně č. 575 – Feryho Tajná“. KLPP. „Lidské aktivity“ v jeskyni. Zjišťovací výzkum.

V měsících březnu a dubnu 2009 prováděli členové MSK průzkumné a výzkumné práce v jeskyni č. 575 – „Feryho Tajná“, k. ú. Ostrov u Macochy, v okrese Blansko (ZM ČR, 1:50 000, list 24-23 Protivanov, bod o souřadnicích 140 mm od Z a 58 mm od J sekční čáry; případně GPS souřadnice 49°23'30.819"N a 16°46'3.247"E). Vchod do jeskyně je situován v pravé údolní stráni Ostrovského žlebu, v meandru mezi křižovatkou U kaštanu a „přepažením“, podél kterého je vedena cesta k lomu Tannenberg. Jeho nadmořská výška je 480 metrů. V průběhu této akce došlo k objevu „pravěké“ nádoby, jež byla předána k posouzení pracovníkům prostějovské pobočky Ústavu archeologické památkové péče Brno. S nimi bylo též dohodnuto archeologické monitorování dalších prací na lokalitě.

Nález byl učiněn při začistišťování stěn průkopu u výklenku v pravé stěně 2 metry za portálem, a to v jezevcem porušených sedimentech (obr. 6:A). Jedná se o kónický hrnek s odlomeným páskovým uchem (obr. 6:B); povrch nádoby je hlazený a barva v odstínech světle hnědé s tmavšími oky; průměr okraje 195 mm, výška nádoby 108 mm a průměr dna 99 mm. Ten dokládá prozatím blíže nespecifikovatelné lidské aktivity v jeskyni, a to někdy ve starolužickém úseku komplexu lužických popelníkových polí, tj. cca kolem roku 1200 před Kr. Získaný nález tak výrazně doplňuje naše dosavadní poznatky o postpaleolitickém „osídlení“ jeskyní Moravského krasu, a to v období, které zde dosud bylo registrováno spíše jen sporadicky (cf. např. Matoušek, Jenč, Peša 2005, 169–205; fragmenty mladobronzových nádob z Křížovy jeskyně; nálezy lužické kultury z jeskyně Kůlna; doklady lidských aktivit mladší doby bronzové v jeskyni Pekárně).

Pavel Fojtík, Jan Mrázek

Literatura

Matoušek, V., Jenč, P., Peša, V. 2005: Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy. Praha.

Resumé

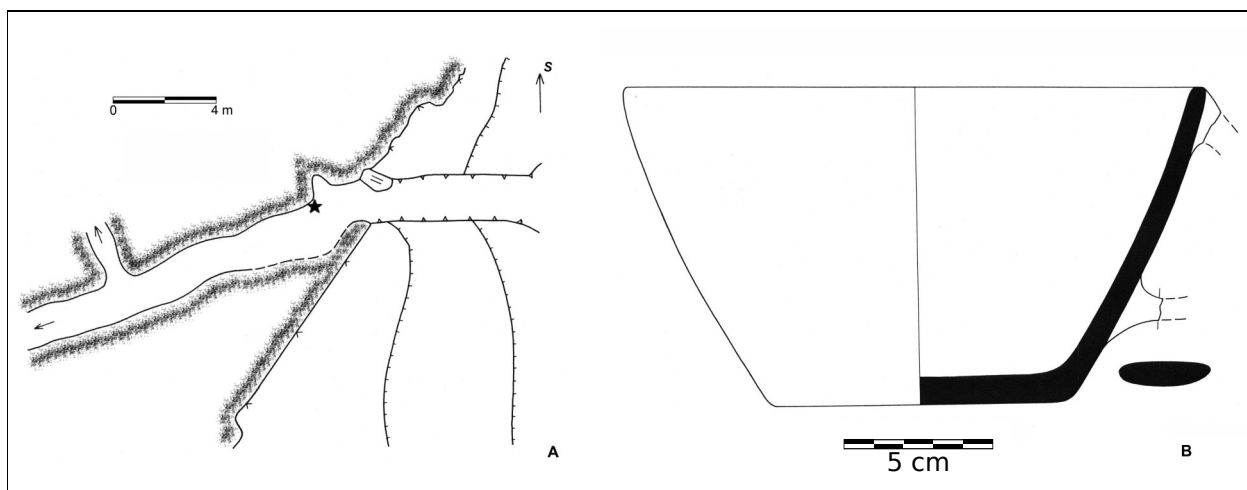
Ostrov u Macochy (Bez. Blansko). „Höhle No. 575 – Feryho Tajná“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Einzelfund. Probengrabung.

OTASLAVICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Homole“. Parc. č. 1417/2. KLPP. Fortifikace. Zjišťovací výzkum.

Lokalizace: okolí bodu Y=571870; X=1106587

Archeologický průzkum lokality (viz kapitola Středověk a novověk) zjistil počátky fortifikace v době kultury

Obr. 6. Ostrov u Macochy, okr. Blansko, „jeskyně č. 575 – Feryho Tajná“. A – Plán dosud zpřístupněných jeskynních prostor s vyznačeným místem nálezu. B – Vyzvednutá keramická nádoba staršího lužického úseku KPP.

Abb. 6. Ostrov u Macochy, „Feryho Tajná“ Cave (nr. 575). A: A map of the cave with the finding spot. B: Vessel found here dated back to the older phase of the Lusatian Culture.

lužických popelnicových polí, kdy se předpokládá vybudování okružního příkopu. Získán byl soubor keramiky a fragmenty mazaníc indikující nadzemní dřevohliněné stavby.

Pavel Štělzar

Resumé

Otaslavice (Kataster Horní Otaslavice, Bez. Prostějov). „Homole“. Die Lausitzer Urnenfelderkultur. Fortifikation. Vorläufige Forschung.

PASOHLÁVKY (K. Ú. MUŠOV, K. Ú. PASOHLÁVKY, OKR. BŘECLAV)

„Za Tuchnou, U vodárny“. ÚK, VS, SMK. Sídliště, hroby. Záchranný výzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

Předstihový záchranný archeologický výzkum v trase budoucí dopravní infrastruktury, plánované v rámci projektu Pasohlávky – Rozvoj lázeňské a rekreační zóny probíhal v období od 1. března do 20. září 2008 (obecnou charakteristiku výzkumu a celkovou terénní situaci viz kap. Eneolit). Při vlastním odkryvu byly zachyceny nálezové situace z neolitu, eneolitu, doby bronzové a doby římské (viz kap. Neolit, Eneolit, Doba římská). Vzhledem k významu výsledků záchranného výzkumu pro celkové zmapování kulturních poměrů v mikroregionu Mušova a Pasohlávek, probíhalo jejich zpracování mj. i v rámci grantového projektu GA ČR č. 404/09/1054 a v rámci výzkumného záměru Archeologického ústavu AV ČR Brno č. Z80010507. Realizace záchranného výzkumu a zpracování jeho výsledků by se nemohlo uskutečnit bez přínosné spolupráce dalších členů výzkumného týmu. Zvlášť proto autoři tohoto příspěvku děkují výzkumnému technikovi Mgr. Miroslavu Lukášovi a dokumentátorce Bc. Pavle Růžičkové, autorce fotografické dokumentace.

V trase záchranného výzkumu se zřetelně rysují dvě polohy s větší hustotou pravěkého osídlení, spadajícího zejména do starší fáze doby bronzové (obr. 7), obě již v katastrálním území zaniklé obce Mušova. První poloha

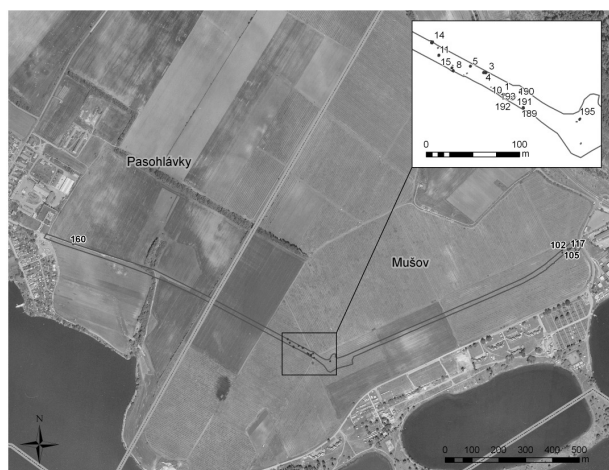
se nachází zhruba v polovině celé délky budoucí komunikace, na výraznější terénní vlně, která se mírně svažuje od mušovského Hradiska směrem k Dyji. Druhá poloha se zachycenými objekty z doby bronzové je na východním konci archeologickým výzkumem dotčené trasy budoucí dopravní infrastruktury. V prozkoumané ploše se osídlení projevuje tradičně kumulací sídlištních a hrobových objektů. Celkem bylo zachyceno a zdokumentováno 14 sídlištních objektů a 5 lidských pohřbů náležících do doby bronzové.

Na základě získaného materiálu bylo možné po předběžném zhodnocení přiřadit 9 sídlištních objektů a 1 hrob kultuře únětické (obr. 8). Jsou to:

Objekt K1, představuje sídlištní jámu nepravidelně oválného půdorysu (obr. 9) o největších rozměrech 1,24 m délky 0,98 m šířky. Stěny jámy se kónicky rozšiřují směrem k zhruba rovnému dnu, zahloubenému maximálně 27 cm pod úroveň povrchu podlaží (obr. 9). Z výplně objektu K1 pochází kromě keramických fragmentů také fragment diafýzy dlouhé kosti středně velkého savce, šest fragmentů diafýzy dlouhých kostí (malý savec) a jeden fragment neurčitelné kosti.

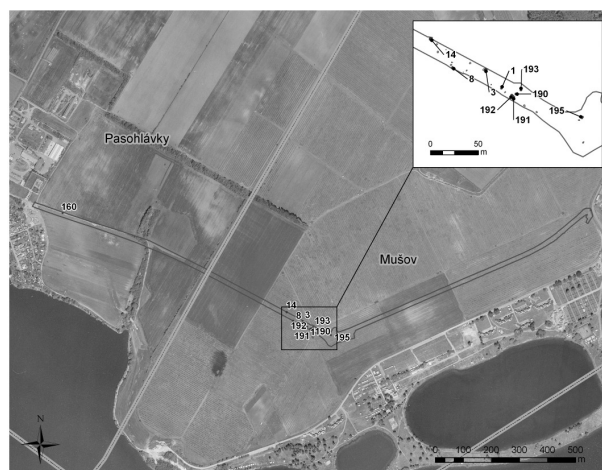
Objekt K3 je sídlištní jámou kruhového půdorysu o průměru 1,86 m a hloubce 0,82 m (obr. 10). Tato jáma se na úrovni zachycení po strojové skrývce rýsovala jako objekt v superpozici s jámou K4. Tento předpoklad byl pak potvrzen i na nižší niveletě, neboť hlouběji zasahující stěny objektu K4 (viz níže) porušily kónicky se směrem ke dnu rozšiřující stěnu objektu K3. Ve výplni tohoto objektu se našly četné keramické fragmenty a zlomky přepálené mazanice. Mezi archeozoologickými nálezy byly identifikovány dva fragmenty pánve (prase domácí), fragment diafýzy kosti záprstní (velký savec), fragment diafýzy dlouhé kosti (velký savec), fragment žebra (malý savec) a fragment neurčitelné kosti.

Objekt K8 představuje sídlištní jámu, původně zřejmě kruhového půdorysu o největším průměru 1,6 m na povrchu podlaží (obr. 11). Směrem k nerovnému dnu se mírně kónicky rozšiřující stěny zasahovaly do největší hloubky 1,04 m pod úroveň zachycení (obr. 11). Ve výplni

Obr. 7. Pasohlávky. Polohy objektů z doby bronzové.

Abb. 7. Pasohlávky. Lage der bronzezeitlichen Objekte.

Obr. 8. Pasohlávky. Polohy objektů únětické kultury.

Abb. 8. Pasohlávky. Objekte der Aunjetitzer Kultur.

objektu byly kromě keramického inventáře nelezeny také zvířecí kosti. Mezi nimi jsou zastoupeny fragment týlní části lebky tura domácího, fragment diafýzy humeru tura domácího, tři fragmenty pánve (prase domácí), jeden čepovec (ovce/koza), tři fragmenty lebky (velký savec), dva fragmenty obratle (velký savec), drobný fragment kondylu dlouhé kosti (velký savec), fragment diafýzy dlouhé kosti (středně velký savec), fragment ploché kosti (středně velký savec), sedm neurčitelných fragmentů lebky a 26 neurčitelných fragmentů kostí.

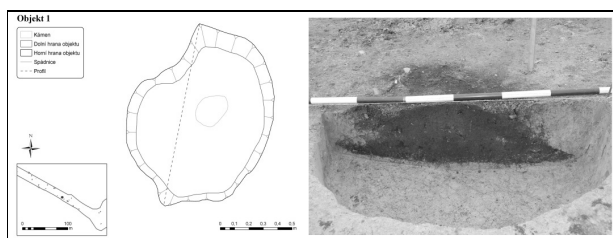
Objekt K14 je rozměrnou sídlištní jámou o maximálním průměru 2,5 m a největší hloubce 1,5 m (obr. 12). V řezu je jáma ve tvaru přesýpacích hodin, přičemž je zřetelný rozdíl mezi uloženinou ve spodní, kónicky silně rozšířené části (vrstva B), a hlínou vyplňující větší, horní část, která se směrem dolů trychtýřovitě zužuje (vrstva A). Obě uloženiny obsahovaly shodné nálezy včetně početných keramických fragmentů, mazanice, ŠI (obr. 12) a kamenných brousků (obr. 12). Z vrstvy A pochází dále fragment distální části kosti stehenní (středně velký savec), fragment diafýzy kosti pažní (malý savec), dva neurčitelné fragmenty lebky a čtyři neurčitelné fragmenty kostí. Ve vrstvě B tohoto objektu byly kosti zastoupeny krčním obratlem (prase domácí), fragmentem proximální části kosti loketní (prase domácí), horním M1 a M2 (ovce/koza), fragmentem proximální části zadní kosti zápěstí (ovce/koza), čtyřmi obratli a dvaceti fragmenty kostí (ryby), třemi podélnými fragmenty ulity (měkkýši), fragmentem žebra (velký savec), dvěma fragmenty diafýzy dlouhé kosti (středně velký savec), fragmentem žebra (malý savec) a deseti fragmenty diafýz dlouhých kostí (malý savec), neurčitelný fragment zubu a 22 neurčitelnými fragmenty kostí. Dále z tohoto objektu pochází tyto kosti: fragment distální části levé kosti pažní (tur domácí), fragment distální poloviny přední kosti zápěstí (tur domácí), fragment distální části kosti pažní (prase domácí), fragment dolní čelisti (ovce/koza), fragment dolního zubu třenového nebo stoličky (ovce/koza), fragment proximální části přední kosti zápěstí (ovce/koza), tři fragmenty diafýzy přední kosti zápěstí (ovce/koza), dva fragmenty kostí (ptáci), jedna kost zápěstí nebo zánártní (středně velký savec), pět fragmentů diafýzy dlouhé kosti

(středně velký savec), fragment diafýzy kosti pažní (malý savec), tři fragmenty diafýzy dlouhé kosti (malý savec) a osm neurčitelných fragmentů kostí.

Objekt K160 je jediným objektem z doby bronzové, který byl nalezen na katastrálním území dnešních Pasohlávek, v trati „U vodárny“ (obr. 7). Představuje sídlištní jámu kruhového půdorysu o průměru 1,0 m (obr. 13), jejíž dochovaná a prozkoumaná část je v průřezu tvaru kotloviště a zasahuje 40 cm pod úroveň zachycení (obr. 13). Ve výplni objektu byly zastoupeny charakteristické keramické zlomky, dále fragment proximální části přední pravé kosti zápěstí tura domácího, fragment kosti patní tura domácího a 27 drobných neurčitelných fragmentů kostí.

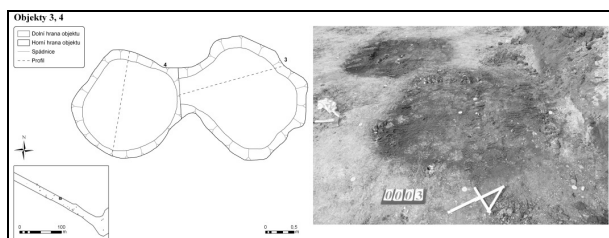
Objekt K190 představuje sídlištní jámu oválného půdorysu o rozměrech 1,12 m největší délky a 0,84 m největší šířky (obr. 14). Stěny jámy se kónicky rozevírají směrem k rovnému dnu, jež se nacházelo v hloubce 0,7 m pod úroveň povrchu podloží (obr. 14). Z výplně tohoto objektu pochází keramické fragmenty a jeden antropologický nález – fragment pravé části šupiny kosti čelní dospělého člověka. Kromě toho se zde nacházely kosti zvířecí – první a druhý prstní článek koně domácího, fragment horní čelisti tura domácího, fragment alveolárního oblouku čelisti tura domácího, poškozená pravá kost hlezenní tura domácího, horní P4 (ovce/koza), fragment lebky (velký savec), fragment diafýzy kosti pažní (velký savec), fragment žebra (velký savec), fragment diafýzy dlouhé kosti (velký savec), fragment diafýzy kosti loketní (středně velký savec), fragment obratle (malý savec), sedm fragmentů žebíř (malý savec), tři fragmenty diafýz dlouhých kostí (malý savec) a deset neurčitelných fragmentů kostí.

Objekt K191 je sídlištní jámou zhruba kruhového půdorysu o průměru 1,26 m (obr. 15), jejíž stěny se kónicky rozšiřují směrem k nerovnému dnu, zahloubenému maximálně 1,14 m pod úroveň povrchu podloží (obr. 15). Kolekce nálezů z tohoto objektu je velmi bohatá a jsou v ní zastoupeny mj. keramické fragmenty a ŠI (obr. 19). Ve výplni objektu byly také identifikovány fragment horní M2 (tur domácí), fragment krčního obratle (tur domácí), fragment pravé lopatky (tur domácí), fragment nepřirostlé

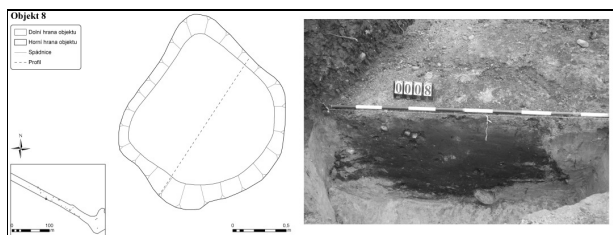
Obr. 9. Pasohlávky. Objekt K1, řez objektem K1

Abb. 9. Pasohlávky. Objekt K1, Schnitt durch den Objekt K1.

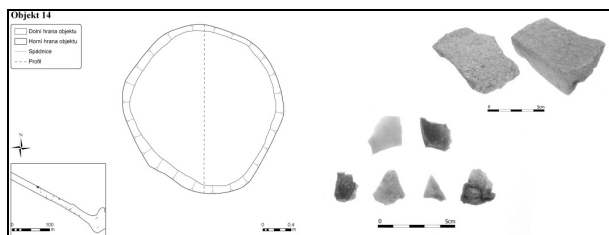
Obr. 10. Pasohlávky. Objekty K3 a K4 na úrovni povrchu podloží.

Abb. 10. Pasohlávky. Die Objekte K3 und K4 auf dem Niveau des geologischen Untergrundes.

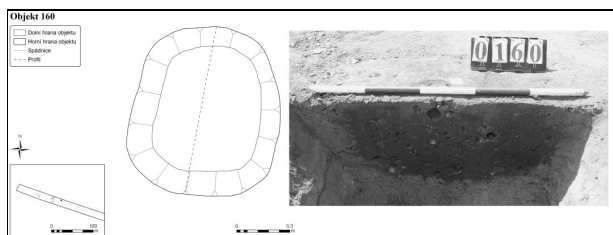
Obr. 11. Pasohlávky. Objekt K8 a řez objektem K8

Abb. 11. Pasohlávky. Objekt K8 und Schnitt durch den Objekt K8.

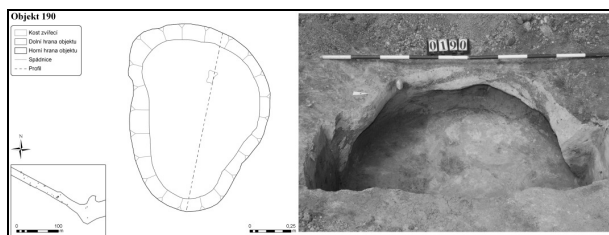
Obr. 12. Pasohlávky. Objekt K14, výběr kamenné industrie a kamenné brousky.

Abb. 12. Pasohlávky. Objekt K14, Auswahl der Steinindustrie, Schleifsteine.

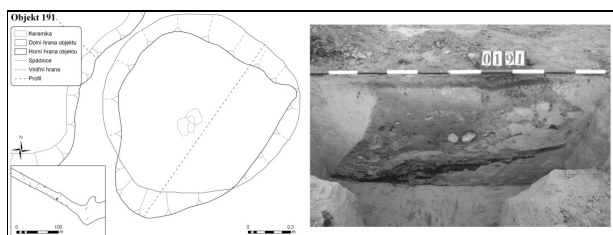
Obr. 13. Pasohlávky. Objekt K160 a řez objektem K160.

Abb. 13. Pasohlávky. Objekt K160 und Schnitt durch den Objekt K160.

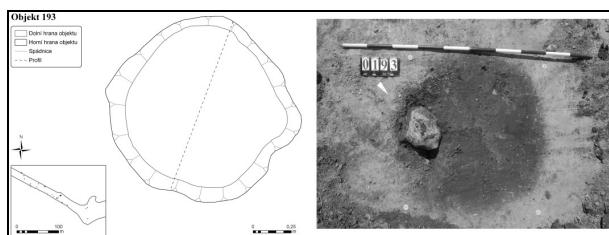
Obr. 14. Pasohlávky. Objekt K190, po vybrání výplně.

Abb. 14. Pasohlávky. Objekt K190 nach der Entfernung der Verfüllung.

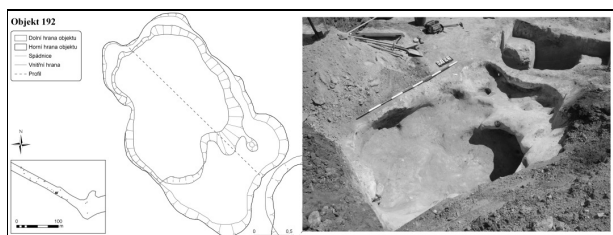
Obr. 15. Pasohlávky. Objekt K191 a řez objektem.

Abb. 15. Pasohlávky. Objekt K191 und Schnitt durch den Objekt.

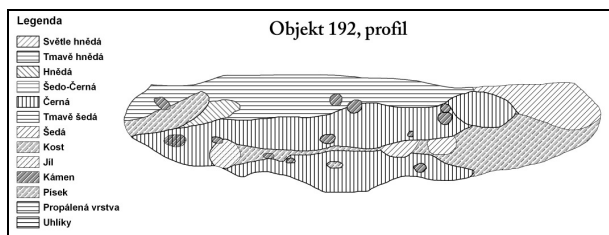
Obr. 16. Pasohlávky. Objekt K193 na úrovni povrchu podloží.

Abb. 16. Pasohlávky. Objekt K193 auf dem Niveau des geologischen Untergrundes.

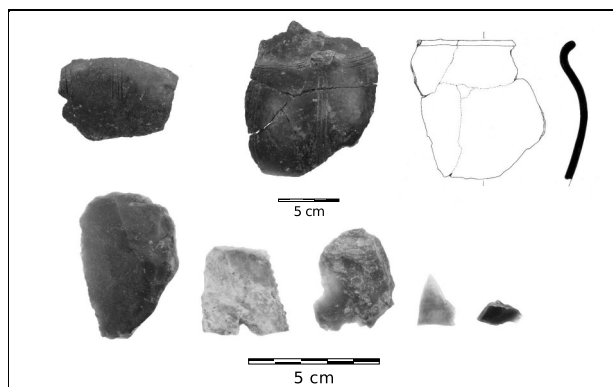
Obr. 17. Pasohlávky. Objekt K192 po vybrání výplně.

Abb. 17. Pasohlávky. Objekt K192 nach der Entfernung der Verfüllung.

Obr. 18. Pasohlávky. Profil objektu K192.

Abb. 18. Pasohlávky. Profil des Objektes K192.

Obr. 19. Pasohlávky. Keramika a výběr kamenné industrie z objektu K191.

Abb. 19. Pasohlávky. Keramik und Auswahl der Steinindustrie aus dem Objekt K191.

proximální epifýzy kosti holenní (tur domácí), fragment distálního kondylu kosti holenní (tur domácí), první pravý prstní článek (tur domácí), fragment pravé horní čelisti (prase domácí), čtvrtá přední kost záprstní bez přirostlé distální epifýzy (prase domácí), nepřirostlá distální epifýza čtvrté přední kosti záprstní (prase domácí), čtvrtá přední kost záprstní (zajíc obecný), fragment distálního kondylu záprstní kosti (zajíc obecný), tři fragmenty žeber (velký savec), tři fragmenty žeber (středně velký savec), tři fragmenty diafýzy kosti loketní (středně velký savec), fragment diafýzy kosti loketní (malý savec), dva fragmenty diafýzy dlouhé kosti (malý savec), osm fragmentů žeber (malý savec), hrudní obratel (malý savec), dva bederní obratle (malý savec) a 37 neurčitelných fragmentů kostí.

Objekt K192 představuje sídlištní objekt ve tvaru nepravidelného obdélníku se zaoblenými rohy, o největší délce 2,63 m a největší šířce 1,9 m (obr. 17). Dno objektu, zahloubené maximálně 0,7 m pod úroveň povrchu podloží, je značně nerovné a ve 2/3 objektu je schodovitě odsazené (obr. 17). Stěny objektu jsou mírně podkopány pod horní okraj jámy. Svou delší osou je objekt orientován ve směru SZ-JV. V blízkosti V rohu objektu se nacházela mělká kúlová jáma, svědčící o jednoduché konstrukci zastřešení objektu. Z bohatě strukturované výplně objektu (obr. 18) pochází kromě keramických fragmentů také sedm fragmentů násadce na roh (tur domácí), třetí prstní článek (tur domácí), druhý prstní článek (prase domácí), fragment pánve (ovce/koza), fragment diafýzy přední kosti záprstní (ovce/koza), drobný fragment diafýzy kosti záprstní (ovce/koza), dva první prstní články (ovce/koza), dva fragmenty třetí zadní kosti záprstní (liška obecná), fragment žebra (velký savec), fragment obratle (velký savec), fragment proximální části diafýzy kosti loketní (malý savec), tři fragmenty diafýz dlouhých kostí a čtyři neurčitelné fragmenty kostí.

Objekt K193 představuje sídlištní jámu kruhového půdorysu o průměru 1,3 m, jejíž dochovaná maximální hloubka činila 0,21 m (obr. 16). Ve výplni jámy, z níž se dochovala pouze spodní část s rovnými stěnami a rovným dnem (obr. 16), se nacházely mj. keramika, ŠI, dále fragment dolní čelisti (mikrofauna), jeden čepovec (mikrofauna), dva obratle (mikrofauna), čtyři žebra (mikro-

fauna), fragment proximální a distální poloviny kosti vřetenní (mikrofauna), fragment pánve (mikrofauna), fragment dlouhé kosti (mikrofauna) a osm neurčitelných fragmentů kostí.

Zahloubené sídlištní objekty únětické kultury měly tedy převážně kruhový či oválný půdorys, s průměrem od 76 do 250 cm a hloubkou mezi 21–114 cm. V jejich výplních byl nalezen bohatý keramický soubor, dále pak zvířecí kosti, lastury, mazanice, struska, štípaná industrie. Podle předběžného zhodnocení se zdá, že zde nalezený keramický materiál vykazuje spíše staroúnětické znaky. Toto tvrzení však bude ještě nezbytně prokázáno detailnější analýzou. Ta zatím byla provedena pouze na kolekci osteologických nálezů a přinesla následující výsledky:

Do starší doby bronzové, období únětické kultury, bylo zařazeno celkem 354 kusů osteologického materiálu, z čehož bylo možné druhově zařadit 92 fragmentů kostí a zubů, tj. zhruba 26% shromážděného materiálu. Z výplně objektu K190 pochází antropologický nález pravé části šupiny kosti čelní dospělého člověka (NISP=1, MNI=1). Mezi zvířecími kostmi bylo poměrně pestré druhové zastoupení, kdy největší počet jedinců měla skupina – ovce/koza (Ovicapridae; NISP=16, MNI=2), kam patřil fragment dolní čelisti, několik horních a dolních zubů, čepovec, fragmenty předních a zadních kostí záprstních, včetně dvou prvních prstních článků. Mezi ostatky tura domácího (*Bos primigenius* f. *taurus*; NISP=22, MNI=1) byly identifikovány fragmenty lebky a násadce na roh, fragment krčního obratle a kosti předních i zadních končetin. Z prasete domácího (*Sus scrofa* f. *domestica*; NISP=11, MNI=1) pocházel fragment horní čelisti a zubů, krční obratel, kosti přední končetiny a fragment pánve. Tři zbývající druhy – kůň domácí (*Equus caballus*), liška obecná (*Vulpes vulpes*) a zajíc polní (*Lepus europaeus*) – měly shodné početní zastoupení (pro každý druh NISP=2, MNI=1). U každého z nich byly zaznamenány pouze kosti končetin a to dva koňské prstní články a fragmenty liščí a zaječí záprstní kůstky. V objektu K193 a K14 se dále nacházely kosti mikrofauny (NISP=12), ve druhém objektu to byly navíc obratle a kosti ryb (NISP=24), doprovázeny třemi fragmenty schránek měkkýšů. V objektu K14 se dále nacházely dva fragmenty ptačích kostí, které však vzhledem k menšímu stupni fosilizace patří do doby mnohem mladší, a nebyly proto dále započítávány (Hue 1907; Kolda 1951; Schmid 1972; Klein, Cruz-Urbe 1994; Franz 2008).

Většina námi sledovaných zvířat byla dospělého kosterního věku, kromě prasete z objektu K191, u něhož byl věk odhadnut na méně než 2 roky podle nepřirostlé distální epifýzy čtvrté přední záprstní kůstky (Reitz, Wing 2008).

Z tafonomického hlediska jsme mohli na kostech sledovat tři jevy:

1. Činnost kořenek rostlin se projevila na povrchu několika kostí z objektů K192 a K190, a tudíž se kosti po určitou dobu své tafonomické historie nacházely poměrně mělko pod povrchem.
2. Ohryz kostí od větších psovitých šelem byl zaznamenán v objektu K14 na fragmentu distální části kosti pažní prasete a dále na druhém prstním článku a kosti hlezenní tura z objektu K190. Stopy po působení

Obr. 20. Pasohlávky. Fragment lopatky tura z objektu K191 se zářezy.

Abb. 20. Pasohlávky. Fragment des Schulterblattes eines Auerochsen mit Einschnitten aus dem Objekt K191.

žaludečních kyselin na povrchu menších fragmentů kostí nebyly zaznamenány.

3. Stopy po lidské činnosti se na kostech projevíly

- (a) spálením tří fragmentů diafýz dlouhých kostí malého savce z objektu K14. Bílá barva z prvních dvou fragmentů by mohla naznačovat přepálení na 650–700°C, šedá barva posledního fragmentu by mohla indikovat přepálení kolem 550°C. Z objektu K190 pochází další přepálený fragment diafýzy kosti loketní středně velkého savce, jehož černo-šedo-bílá barva by mohla naznačovat kontakt s ohněm při různých stupních od 450–650°C;
- (b) manipulací s kostmi při stahování a porcování zvířete, což dokazuje jednostranný pokus o proražení prvního prstního článku tura z objektu K191, díra je však nedoražená. Ze stejného objektu pochází rovněž fragment pravé lopatky tura domácího, na níž jsou dva zářezy způsobené odstraněním zádoových svalů zvířete (obr. 20);
- (c) z objektu K192 pochází fragment zápřstní kosti (ovce/koza), na jehož povrchu jsou lesklé stopy ohlazu (Lyman 1994; 2008).

Objekt K195 představuje jediný hrob, který lze zatím připisat únětické kultuře v prozkoumané ploše (obr. 21) a poskytl ucelený soubor neporušených keramických tvarů. Osamocený hrob se nacházel asi 70 m jihovýchodně od hlavní koncentrace sídlištních objektů ve středu prozkoumané trasy. Jeho hrobová jáma nepravidelného půdorysu o maximálních rozměrech 1,9 m délky a 1,1 m šířky, zahloubená pouze 0,25 m pod úroveň podloží, byla orientována ve směru SV-JZ. Pohřbený nedospělý jedinec byl uložen hlavou k JZ. Výbava hrobu se sestávala ze čtyř keramických nádobek – tří pohárků a jednoho hrnku. Pohárky jsou drobné až miniaturní nádobky, které jsou v hrobové výbavě poměrně časté jak ve starší, tak i mladší fázi únětické kultury. Častěji ve starší fázi se vyskytuje hrnek s vyhnutým okrajem a uchem na okraji. Nicméně je možné jej najít i v klasické fázi (Stuchlík, Stuchlíková 1996, 119).

Chronologicky navazující věteřovská skupina je zastoupena dvěma sídlištními objekty, kostrovým hrobem a pohřbem v sídlištní jámě. Všechny se našly na katastrálním území zaniklé obce Mušova. Jsou to:

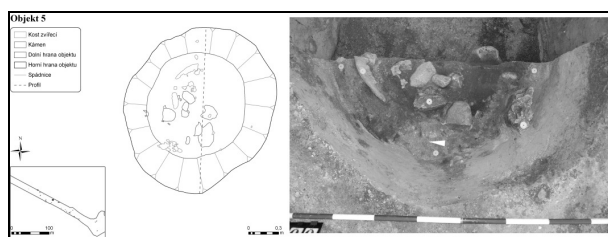
Objekt K5 představuje sídlištní jámu oválného půdorysu o největších rozměrech 1,64 m délky a 1,44 m šířky (obr. 22). Nepravidelné, směrem k rovnému dnu se rozšiřující stěny objektu zasahovaly do hloubky 1,11 m pod povrch podloží. Bohatě strukturovaná výplň objektu poskytla početnou kolekci keramických fragmentů, přeslenu, ŠI a přepálené mazanice. Z objektu pochází dále fragment pravé a levé dolní čelisti (tur domácí), fragmenty lebky i s násadcem na roh a osm fragmentů násadců na roh (tur domácí), izolované zuby tura domácího (1× P2, horní; fragment P2, dolní; 1× P3, horní; 1× P3, horní; 1× P3, dolní; 1× P4, horní; 1× P4, dolní; fragment P; 1× M1, horní; 2× M2, horní; 1× M3, horní; 1× M3, dolní a drobný fragment P/M), fragment lopatky (tur domácí), dva fragmenty distálních kondylů kostí zápřstních (tur domácí), pravá kost patní (tur domácí), první prstní článek (tur domácí), 12 fragmentů lebky (prase domácí), fragment pravé horní čelisti (prase domácí), dva fragmenty alveolárního oblouku čelisti (prase domácí), fragment diafýzy kosti pažní, (prase domácí), fragment distální části levé kosti pažní (prase domácí), tři fragmenty proximální epifýzy kosti vřetenní (prase domácí; 2× pravé a 1× levé), fragment levé distální části kosti vřetenní bez přirostlé distální epifýzy (prase domácí), levá nepřirostlá distální epifýza kosti vřetenní (prase domácí), čtyři přední kosti zápřstní prasete domácího (II:1, IV:2, V:1), fragment hrudního obratle, pět bederních obratlů nebo jejich fragmentů (prase domácí), dva fragmenty kosti křížové (prase domácí), dvě nepřirostlé kloubní plochy těla obratle (prase domácí), první a třetí prstní článek (prase domácí), fragment dolní čelisti (ovce/koza), P3, horní (ovce/koza), fragment obratle (mikrofauna), tři fragmenty dlouhé kosti (mikrofauna), čtyři fragmenty schránek měkkýšů, fragment diafýzy kosti loketní (velký savec), tři fragmenty lebky (středně velký savec), pět fragmentů žeber (středně velký savec), sedm fragmentů obratlů a čtyři fragmenty trnový výběžků obratle (středně velký savec), fragment diafýzy kosti loketní (středně velký savec), osm fragmentů diafýz dlouhých kostí (středně velký savec), fragment nepřirostlého kondylu dlouhé kosti (středně velký savec), čtyři fragmenty žeber (malý savec), 103 neurčitelných fragmentů lebky, neurčitelný fragment zubu a 123 neurčitelných fragmentů kostí.

Objekt K15 je sídlištní jámou oválného půdorysu o největších rozměrech 1,44 m délky a 0,96 m šířky (obr. 23). Stěny jámy se kónicky rozšiřují směrem k rovnému dnu, jež bylo zahloubeno 1,43 m pod úroveň povrchu podloží. Pestře strukturovaná výplň objektu, v níž bylo zdokumentováno několik dobře oddělitelných stratigrafických jednotek (obr. 31), poskytla velmi bohatou kolekci keramiky, zvířecích kostí, ŠI, přepálené mazanice a také stratifikované archeobotanické vzorky. Vyhodnocen byl doposud jen soubor osteologických nálezů. Ve vrstvě A i B byl identifikován první prstní článek (tur domácí) a drobný fragment kosti (velký savec). Ve vrstvě C se nacházel fragment lebky (velký savec), fragment

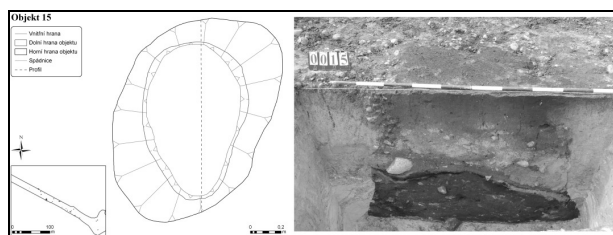
Obr. 21. Pasohlávky. Objekt 195, Keramické milodary z hrobu K195.

Abb. 21. Pasohlávky. Objekt 195 und keramische Beigabe aus dem Grab K195.

Obr. 22. Pasohlávky. Objekt K5 a výplň.

Abb. 22. Pasohlávky. Objekt K5 Verfüllung des Objektes.

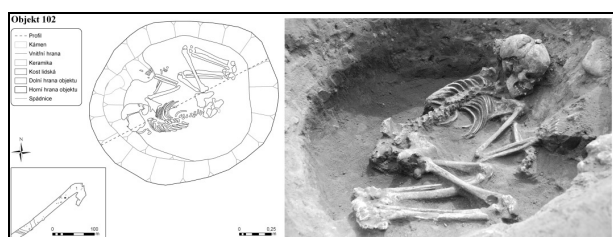
Obr. 23. Pasohlávky. Objekt K15 a řez objektem.

Abb. 23. Pasohlávky. Objekt K15 und Schnitt durch den Objekt.

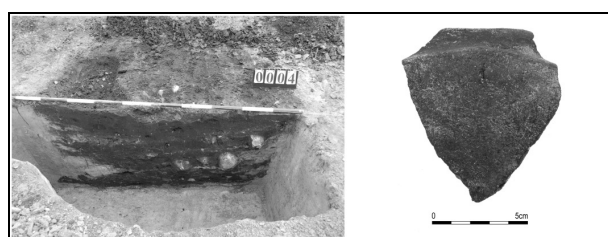
Obr. 24. Pasohlávky. Objekt K10 a detailní pohled do hrobu.

Abb. 24. Pasohlávky. Objekt K10 und Detailansicht des Grabes.

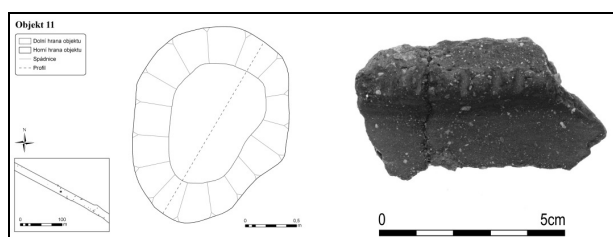
Obr. 25. Pasohlávky. Objekt K102 a detailní pohled na pohřeb v jámě K102.

Abb. 25. Pasohlávky. Objekt K102 und Detailansicht des Begräbnisses in der Grube K102.

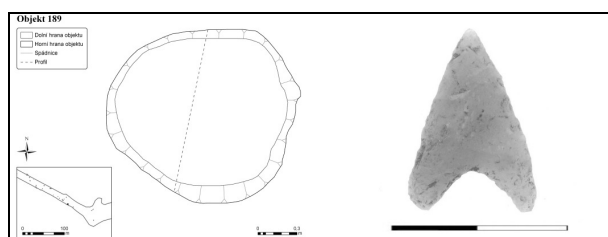
Obr. 26. Pasohlávky. Řez objektem K4 a keramika z objektu K4.

Abb. 26. Pasohlávky. Schnitt durch den Objekt K4 und Keramik aus dem Objekt K4.

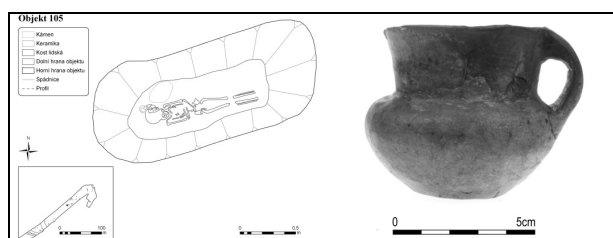
Obr. 27. Pasohlávky. Objekt K11 a Keramika z objektu K11.

Abb. 27. Pasohlávky. Objekt K11 und Keramik aus dem Objekt K11.

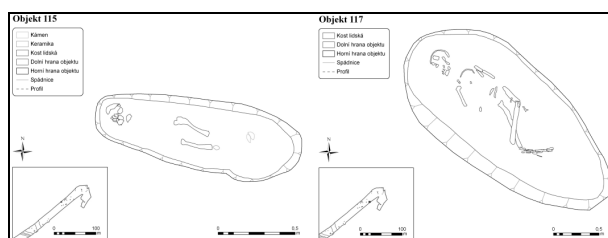
Obr. 28. Pasohlávky. Objekt K189 a silexový hrot šípů z objektu K189.

Abb. 28. Pasohlávky. Objekt K189 und Pfeilspitze aus Silex aus dem Objekt K189.

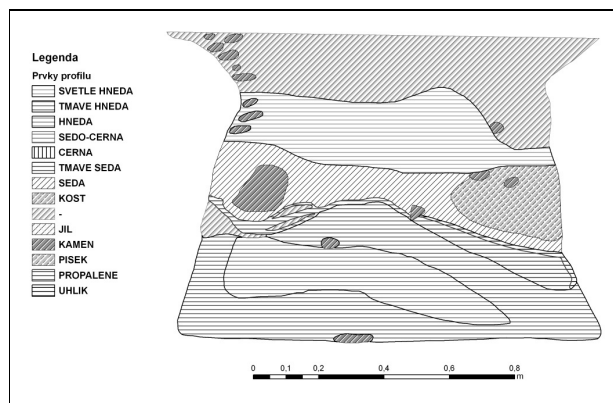
Obr. 29. Pasohlávky. Objekt K105 a keramická nádoba z hrobu K105.

Abb. 29. Pasohlávky. Objekt K105 und keramisches Gefäß aus dem Grab K105.

Obr. 30. Pasohlávky. Objekty K115 a K117.

Abb. 30. Pasohlávky. Objekte K115 und K117.

Obr. 31. Pasohlávky. Profil objektu K15.
Abb. 31. Pasohlávky. Profil des Objektes K15.

obratle (velký savec), fragment proximální epifýzy kosti vřetenní (velký savec), čtyři fragmenty diafýz dlouhých kostí (velký savec), dva fragmenty diafýzy dlouhých kostí (středně velký savec), fragment žebra (malý savec), fragment proximální části diafýzy kosti loketní (malý savec), fragment diafýzy dlouhé kosti (malý savec) a pět neurčitelných fragmentů kostí. Z vrstvy D pochází dva neurčitelné fragmenty kostí. Ve vrstvě F byl identifikován bederní obratel (tur domácí) s patologií a fragment levé dolní čelisti (ovce/koza). Ve vrstvě G se nacházel fragment dolního třenového zubu (tur domácí), fragment dolní čelisti (ovce/koza), dolní M1 (ovce/koza), jedna zápěstní nebo zánártní kůstka (velký savec), drobný fragment alveolární oblasti čelisti (malý savec), neurčitelný fragment zubu a deset neurčitelných fragmentů kostí. Dále byly v objektu zastoupeny fragment proximální části radia (tur domácí), fragment lebky (ovce/koza), tři fragmenty diafýz dlouhých kostí (velký savec), drobný fragment zubu (středně velký savec), fragment obratle (středně velký savec), šest fragmentů diafýz dlouhých kostí (malý savec), neurčitelný fragment lebky a tři neurčitelné fragmenty kostí. Z proplavení byly navíc získány fragment proximální části druhého prstního článku (prase domácí), 12 menších fragmentů zubů (kopytník), 23 drobných neurčitelných fragmentů zubů a fragment neurčitelné kosti.

Do období věteřovské skupiny bylo tedy celkem zařazeno 444 zvířecích kostí, z čehož bylo možné taxonomicky zařadit 90 kostí a zubů, tj. zhruba 20% shromážděného materiálu. Druhově byl mezi kostmi zastoupen – tur domácí (*Bos primigenius* f. *taurus*; NISP=44, MNI=1), z něhož pochází lebka s dolní čelistí a několika volnými zuby a dále kosti přední a zadní končetiny. Na kloubní ploše těla bederního obratle byla zaznamenána patologická jamka, která byla zapříčiněna vtlačením meziobratlové ploténky do kosti. Z prasete domácího (*Sus scrofa* f. *domestica*; NISP=40, MNI=2) byly identifikovány tyto kosti: horní čelist, několik obratlů a kosti přední končetiny. Skupina ovce/koza (*Ovicapridae*; NISP=6; MNI=1) byla reprezentována několika fragmenty lebky a zuby. V objektu K5 se navíc nacházely čtyři fragmenty schránek měkkýšů (Hue 1907; Kolda 1951; Schmid 1972; Klein, Cruz-Urbe 1994; Franz 2008).

Většina námi sledovaných jedinců nebyla dospělého kosterního věku – u tura z objektu K5 byl věk odhadnut

na méně než 3 roky podle nepřirostlého hrbolu kosti patní. Ze stejného objektu pocházelo prase, jehož věk byl odhadnut na méně než 12 měsíců podle nepřirostlé distální epifýzy kosti vřetenní. Z vrstvy F objektu K15 pak pocházel fragment dolní čelisti ovce/kozy, u které byl věk odhadnut zhruba na 18 měsíců (Reitz, Wing 2008).

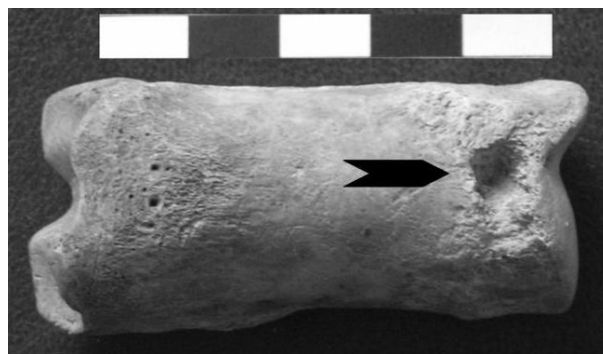
Z tafonomického hlediska jsme na kostech mohli sledovat tyto jevy:

1. Stopy po kořincích rostlin byly zaznamenány na povrchu některých kostí z objektu K5 a ve vrstvě G z objektu K15, které se po určitou dobu své tafonomické historie nacházely poměrně mělko pod povrchem.

2. Stopy po lidské činnosti se projevíly:

(a) spálením kostí, které bylo oproti zbývajícím kostem ze starší doby bronzové v nebyvalém množství (1,13% v kultuře únětické, necelých 15% z celkového počtu kostí ve věteřovské skupině). Časté přepálení také způsobilo zvýšenou fragmentárnost materiálu. Barva 63 fragmentů přepálených kostí se progresivně měnila společně se vzrůstající teplotou od hnědé přes černou až po bílou. Nejčastěji pozorovanou barvou byla černá, která byla zapříčiněna karbonizací organické složky kosti a indikující přepálení při 400–00°C. Barva šedá pak naznačuje pokračující spalování při 550°C. Výjimečně se pak vyskytovaly fragmenty s barvou bílou, jež by naznačovala spalování při teplotě kolem 650–800°C, kdy již došlo k oxidaci zuhelnatělých částí;

(b) manipulací s kostmi při stahování a porcování zvířete kdy na rameni dolní čelisti tura z objektu K5 byla zaznamenána série zářezů a na prvním prstním článku z objektu K15 (vrstva A+B) byl oboustranný pokus o proražení díry na jeho distálním konci, která je však nedoražená (obr. 32; Lyman 1994; 2008).

Obr. 32. Pasohlávky. Z vrstvy A+B ve výplni objektu K15 pochází první prstní článek tura domácího s oboustranným pokusem o proražení díry na jeho distálním konci, zde ventrální strana. Měřítka: 5 cm.

Abb. 32. Pasohlávky. Ein erstes Zehnglied des Auerochsen aus der Schicht A+B des Objektes K15 mit zweiseitigem Durchbohrungsversuch. Maßstab: 5 cm.

Objekt K10 představuje hrob s orientací SV–JZ o délce 1,45 m a šířce 0,8 m. V mělké oválné hrobové jámě, zahluobené pouze 15 cm po úroveň podloží, ležela kostra dospělého jedince na pravém boku v silně skrčené poloze, paže složené na hrudi s dlaněmi pod bradou (obr. 24). V blízkosti drobných kostí dlaní byla uložena drobná nádoba, miniaturní provedení amfory s odsazeným hrdlem a třemi dvojicemi plastických žebírek pod hranou, jež patří k běžným věteřovským typům (obr. 33). S podobnými tvary se můžeme setkat například v mohylníku v Boroticích (Stuchlík 2006, 174). V hrobě byla nalezena rovněž štípaná industrie. Nutno podotknout, že takto dobře dochované kostrové hroby z věteřovského období jsou na jižní Moravě zatím poměrně vzácné.

Objekt K102 představuje jámu téměř kruhového půdorysu o průměru 1,02 m, jejíž nerovné stěny zasahovaly do hloubky 0,7 m pod úroveň povrchu podloží (obr. 25). Tento pohřeb v sídlištní jámě, při kterém byl jedinec do jámy uložen ve skrčené poloze, byl nalezen v nejvýchodnější části plochy záchranného výzkumu. Podle doprovodné keramiky je možné jej přiřadit věteřovské skupině. Tento způsob pohřbívání patří v mladší části starší doby bronzové k charakteristickým jevům (Stuchlíková 1990).

V rámci prozkoumané plochy se našlo také několik objektů sídlištního charakteru, které bylo možné jen rámcově zařadit do starší doby bronzové. Objekt K4 je jáma kruhového půdorysu o průměru 1,88 m, jejíž téměř rovné stěny vedou k rovnému dnu v hloubce 1,08 m (obr. 26). Tento objekt se nacházel v superpozici s objektem K3 (viz výše). V jeho výplni se kromě keramických fragmentů našly fragment proximální části kosti holenní (tur domácí), druhý prstní článek (tur domácí), fragment diafýzy kosti pažní (malý savec) a fragment diafýzy dlouhé kosti (malý savec).

Objekt K11 představuje jámu oválného půdorysu o největších rozměrech 1,82 m délky a 1,6 m šířky (obr. 27). Její kónicky se směrem ke dnu rozšiřující stěny zasáhly do hloubky 1,04 m pod úroveň povrchu podloží. Ve výplni tohoto objektu byly identifikovány keramické fragmenty, dva fragmenty proximální části diafýzy zadní kosti zápěstí (tur domácí) bez proximální epifýzy, dva fragmenty diafýzy kosti zápěstí (velký savec) a 12 neurčitelných fragmentů kostí.

Objekt K189 je sídlištní jáma téměř kruhového půdorysu o průměru 1,89 m a hloubce 0,98 m (obr. 28). Ve výplni objektu se našly keramické fragmenty, kosti i ŠI. V osteologickém souboru byly identifikovány frag-

ment proximální části kosti vřetenní (tur domácí), dva fragmenty dolní čelisti (mikrofauna), jedna volná stolička (mikrofauna), pět fragmentů obratlů (mikrofauna), fragment lopatky (mikrofauna), pravá i levá kost pažní (mikrofauna), fragment kosti vřetenní (mikrofauna), kost loketní (mikrofauna), dva fragmenty pánve (mikrofauna), fragment kosti stehenní (mikrofauna), kost zápěstí (mikrofauna) a osm drobných fragmentů kostí (mikrofauna). Z plavení vrstvy B tohoto objektu pochází fragment srostlé kosti holenní a lýtkové (mikrofauna), fragment žebra (malý savec) a fragment diafýzy dlouhé kosti (malý savec).

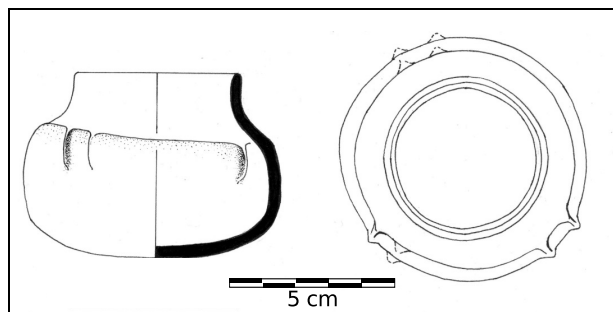
Celkově do starší doby bronzové dále náleží 38 fragmentů zvířecích kostí a zubů, z nichž se podařilo určit 29 kusů, tj. 76%. Druhově byl mezi kostmi zastoupen tur domácí (*Bos primigenius* f. *taurus*; NISP=3, MNI=1), z něhož byly identifikovány kosti přední a zadní končetiny. Dále to byly kosti mikrofauny (NISP=26), kdy byla zastoupena téměř celá kostra (Hue 1907; Kolda 1951; Schmid 1972; Klein, Cruz-Urbe 1994; Franz 2008). Na proximální části kosti holenní a na druhém prstním článku tura jsme pozorovali stopy po ohryzu větší psovitě šelmy (Lyman 1994; 2008).

Ve východní části prozkoumané plochy se našel také hrob K105 (obr. 29). V hrobové jámě obdélníkovitého tvaru se zaoblenými rohy o délce 1,55 m a šířce 0,65 m byl uložen skelet v hloubce 0,52 m. Nacházel se v natažené poloze na zádech, s rukama na břiše. Kostra byla orientována ve směru V-Z. Předběžně je možné zařadit hrob do středodunajské mohylové kultury, v níž se hroby s takto uloženými zemřelými vyskytují (Stuchlík 2006, 154). Ve shodě s pohřebním ritem můžeme ke keramickému džbánku najít podobné tvary např. v keramickém depotu ze Želešic, který je řazen do stupně Maisbirbaum-Zohor (Říhový 1982, 94, tab. 17:2, 19).

V bezprostřední blízkosti objektu K105 se našly další dva hroby, které lze obecně datovat do doby bronzové. Objekt K115 představuje obdélníkovou hrobovou jámu se zaoblenými kratšími stranami o délce 1,46 m a šířce 0,44 m (obr. 30). V dochované hloubce 11 cm obsahoval zbytky skeletu v podobě lebky a dlouhých kostí. Podle jejich umístění lze předpokládat, že i zde byl nebožtík uložen v natažené poloze. Přibližná orientace V-Z a uložení kostry by mohly naznačovat souvislosti s předcházejícím hrobem, datovaným do SMK.

Objekt K117 v téže poloze představuje hrobovou jámu oválného půdorysu o největších rozměrech 2,03 m délky a 1,31 m šířky (obr. 30), orientovanou ve směru SZ–JV. V dochované hloubce 10 cm se nacházela kostra v mírně skrčené poloze na pravém boku, s hlavou směrem k SZ. Vzhledem k absenci výbavy není možné hrob časově blíže zařadit.

Balázs Komoróczy, Soňa Klanicová, Aleš Navrátil,
Sandra Sázelová, Marek Vlach

Obr. 33. Pasohlávky. Keramika z hrobu K10.

Abb. 33. Pasohlávky. Keramisches Gefäß aus dem Grab K10.

Resumé

Pasohlávky (Kataster Pasohlávky, Kataster Mušov, Bez. Břeclav), „U vodárny, Za Tuchnou“. Während der Rettungsgrabung des Archäologischen Instituts der Akademie der Wissenschaften CR Brno im Jahr 2008 wurde

die etwa 2,2 km lange Trasse einer künftigen Straße untersucht. Es wurde dabei u.a. zahlreichen bronzezeitlichen Objekte gefunden. Nach der vorläufigen chronologischen Klassifizierung lassen sich die Objekte Nr. K1, K3, K8, K14, K160, K190, K191, K192 und K193 als Siedlungsobjekte und K195 als Grab der Aunjetitzer Kultur identifizieren. Der Věteřov-Gruppe wurden die Siedlungsgruben Nr. K5 und K15, resp. der Grab K10 und das Begräbnis in der Grube Nr. K102 zuschreiben. Ohne eine nähere Bestimmung lassen sich in die ältere Bronzezeit die Gruben Nr. K4, K11 und K189 datieren. Weiter wurden ein Körpergrab (K105) der mitteldonauländischen Hügelgräberkultur und zwei nur grob in die Bronzezeit datierbaren Gräber (K115, K117) entdeckt.

Literatura

- Franz, D. L. 2008:** *Human and Nonhuman Bone Identification: a Color Atlas*. Boca Raton: CRC Press.
- Hue, E. 1907:** *Ostéométrie des mammifères*. Paris: Librairie C. Reinwald.
- Klein, Cruz-Urbe 1994:** *The Analysis of Animal Bones From Archaeological Sites*. Chicago: University of Chicago.
- Kolda, J. 1951:** *Osteologický atlas*. Praha: Zdravotnické nakladatelství v Praze.
- Lyman, R. L. 1994:** *Vertebrate Taphonomy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lyman, R. L. 2008:** *Quantitative Paleozoology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Říhovský, J. 1982:** *Základy středodunajských popelnicových polí na Moravě*, Studie Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně X, Brno: AU AV ČR Brno.
- Reitz, E. J., Wing, E. S. 2008:** *Zooarchaeology*. Cambridge: Cambridge University Press. Schmid, E. 1972: *Atlas of Animal Bones for Prehistorians, Archaeologists, and Quaternary Geologists*. Amsterdam: Elsevier Science Publishers.
- Stuchlík, S. 2006:** *Borotice, mohylové pohřebiště z doby bronzové*, Brno: AU AV ČR Brno.
- Stuchlík, S. 2002:** Vývoj osídlení pod Pavlovskými vrchy v době bronzové; in: S. Stuchlík (ed.), *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*, Spisy AU AV ČR Brno 20, 149–192.
- Stuchlík, S., Stuchlíková, J. 1996:** Pravěké pohřebiště v Nové Vsi – Hruškách, Studie Archeologického ústavu Československé akademie věd Brně, XVI 1, Brno: AU AV ČR Brno.
- Stuchlíková, J. 1990:** Otázky pohřebního ritu moravské věteřovské skupiny. In: *Pravěké a slovanské osídlení Moravy*, Brno. AU AV ČR Brno, 146–157.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Pravčice 2 „Losky“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Podnětem pro archeologický výzkum lokality byla plánovaná výstavba rychlostní silnice R 49 Hulín–Holešov. Výkopové práce byly zahájeny v dubnu 2009

a pokračovaly až do poloviny listopadu 2009, přičemž výzkum bude pokračovat i v roce 2010.

Lokalita se nachází v rovinatém terénu na severovýchod od obce Pravčice, který je součástí Holešovské plošiny, krajiny uzavřené údolím řeky Moravy na západě a Hostýnsko-vsetínskou pahorkatinou na východě.

Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25-31-08, těmito koordináty: 280 mm od západní sekční čáry (ZSČ) a 380 mm od jižní sekční čáry (JSČ), 300 mm od ZSČ a 373 mm od JSČ, 300 mm od ZSČ a 377 mm od JSČ, 296 mm od ZSČ a 380 mm od JSČ. Na listu 25-31-03 jsou to tyto koordináty: 288 mm od západní sekční čáry (ZSČ) a 0 mm od jižní sekční čáry (JSČ), 295 mm od ZSČ a 0 mm od JSČ, 287 mm od ZSČ a 7 mm od JSČ, 283 mm od ZSČ a 3 mm od JSČ. Nadmořská výška lokality je 200,50 až 201,50 m.

Plocha výzkumu má průběh severovýchod–jihozápad. Jejím východním okrajem byl zlom plošiny, od kterého plocha výzkumu klesala jihozápadním směrem k pravému břehu potoka Roštěnka, který byl zároveň západní hranicí výzkumu.

Z hlediska metodiky byl výzkum rozdělen na dvě části. Část východní, na mírném svahu, kde byly odkryty typické archeologické objekty: sídlištní jámy, kúlové jamky a hliníky zahloubené do podloží, a západní – spodní část, která ležela v původní inundaci potoka. Tato část byla rozměřena do čtverců a následně prozkoumána v šachovnicovém systému.

Na prozkoumané ploše bylo odkryto 89 objektů a vytyčeno 70 čtverců o výměře 5 × 5 metrů, ze kterých byla většina prozkoumána. Sídlištní objekty valnou většinou patřily do období popelnicových polí, a to do jejich slezské a platěnické fáze. V této části lokality patřil dále jeden sídlištní objekt kultuře kulovitých amfor a našly se také pozůstatky pravděpodobně novodobé cesty, která vedla na západní straně původního koryta potoka a vzniklého zde močálu.

Ve zkoumaných čtvercích se nepodařilo objevit archeologické objekty, což potvrzuje, že zkoumaná, přes 1 m silná vrstva vznikla během cyklických výlevů potoka a pravěké osídlení se udržovalo těsně nad její hranou. Přesto byl v prokopaných čtvercích objeven početný soubor artefaktů (keramika, mazanice, zvířecí a lidské kosti, bronzové pukličky či fragment kadlubu na odlévání sekerek). Mezi nálezy opět dominuje kultura popelnicových polí. Byl objeven také menší počet střepů datovaných do období laténu a do doby římské.

Je nutné podotknout, že blízkost potoka a s tím spojená vysoká hladina spodní vody nedovolila prozkoumání většiny čtverců až na podloží.

Výzkum na lokalitě bude pokračovat v roce 2010.

Pavlaína Kalábková, Jaroslav Peška, Arkadiusz Tajer

Resumé

Pravčice (Bez. Kroměříž). Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Pravčice 3 „Podsedky“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalita je pokračováním výzkumu Pravčice 2. Nachází se v ploché krajině mezi dvěma potoky, potokem Roštěnka, který vymezuje západní hranici lokality, a Rymickým potokem, ohraničujícím lokalitu od východu. Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25-31-08, těmito koordináty: 308 mm od západní sekční čáry (ZSČ) a 271 mm od jižní sekční čáry (JSČ), 315 mm od ZSČ a 263 mm od JSČ, 316 mm od ZSČ a 267 mm od JSČ, 309 mm od ZSČ a 275 mm od JSČ. Nadmořská výška lokality je 201,00 m.

Už během skrývek orníční vrstvy se ukázalo, že se na ploše vyskytuje silná kulturní vrstva bohatá na nálezy, do které byly zapuštěné archeologické objekty. Plocha výzkumu byla proto rozdělena na čtverce o rozměrech 5 × 5 m a následně systematicky prozkoumána.

Kulturní vrstva byla nejmělkčí v severozápadní části výzkumu, kde se terén znatelně zvedal, a podloží bylo v hloubce 0,60 m od úrovně ornice. Směrem k západu mocnost kulturní vrstvy sílila až do hloubky 1,20 m od dnešní úrovně terénu a přibližně v polovině skryté plochy, na rozhraní s inundací Rymického potoka, v hloubce 1,40 m, se objevovala už spodní voda. V těchto místech kulturní vrstvu začíná nahrazovat přírodní náplavová vrstva a archeologické nálezy se vytrácejí.

Ve zkoumané části se kromě bohatého souboru archeologických nálezů podařilo objevit 219 sídlištních objektů. Mezi objekty dominují nálezy kůlových jamek, které byly často rozpoznatelné jen díky větší hustotě fragmentů mazanice v jejich zásypu. U části kůlových jamek jsme se setkali s tvrdou přepálenou mazaniceovou krustou, pozůstatku po vypálení kůlu. Několikrát se také podařilo zachytit superpozice jamek jak v horizontální, tak i vertikální superpozici.

Na lokalitě se podařilo také odkryt poměrně početný soubor sídlištních objektů, většinou jam střední velikosti o hloubce do 1,40 m od úrovně terénu, což bylo zřejmě dáno hladinou spodní vody.

Nejzajímavější je objev studny neboli upravené jámy vyhloubené nad dodnes tekoucím pramenem. Plocha kolem objektu byla vydlážděna říčními valouny středních i malých rozměrů. Mezi kameny byl nalezen menší počet keramiky slezskoplatěnické kultury. Během zkoumání objektu byla pod vrstvou kamenů objevena kulturní vrstva, pod níž se ještě nacházely zahloubené objekty datované do kultury s moravskou malovanou keramikou.

V kulturní vrstvě a v objektech v drtivé většině převažují nálezy slezské a platěnické fáze lužické kultury a v menší míře se objevuje keramika MMK.

Výzkum je stále ve fázi terénních výkopových prací, které budou pokračovat v roce 2010.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Pravčice (Bez. Kroměříž). Mährische bemalte Keramik. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘÍKAZY (OKR. OLMOUC)

Intravilán. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během opravy vozovky na parcele č. 1046/2 v obci Příkazy byly v listopadu 2009 pracovníky Archeologického centra Olomouc prozkoumány dva zahloubené archeologické objekty.

Ulice, ve které výzkum proběhl, se nachází na SZ konci obce a směřuje od hasičské zbrojnice směrem k potoku Cholinka. Objekty se nacházely před domem čp. 113, v nadmořské výšce 227 metrů. Poloha zjištěných objektů je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 24-22-08, identifikována těmito koordináty (měřeno v mm od ZSČ:JSČ): 044:078. Z doby bronzové pochází větší sídlištní jáma, v níž byly nalezeny zlomky keramiky, zvířecí kosti a množství mazanice. Keramiku lze zařadit do období lužických popelnicových polí.

Vendula Vránová

Resumé

Příkazy (Olomouc district). Residential area. The Bronze Age. Settlement. Salvage excavation. During a salvage excavation in Příkazy one pit dated back to the Lusatian Urnfield Period was excavated.

PTENÍ (OKR. PROSTĚJOV)

„Pohodlí“. SMK. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

V průběhu roku 2009 proběhly příležitostné prospekce detektorem kovu soustředěné do zalesněných oblastí v podhůří Dražanské vrchoviny, tedy ve výše položených terénech Prostějovska, které jsou doposud archeologicky jen velmi málo probádané. Při západních hranicích katastrálního území obce Ptení, okr. Prostějov, byla nalezena bronzová sekera.

Místo nálezů (ZM ČR, 1:10 000, list 24-23-04, bod o souřadnicích 408 mm od Z a 68 mm od J sekční čáry) najdeme při okraji zalesněného prostoru západně samoty „Pohodlí“, na k východu exponovaném svahu zvlněného terénu zvedající se Dražanské vrchoviny, v nadmořské výšce 425 m. Jedná se o dosud neregistrovanou archeologickou lokalitu.

Osamocený artefakt byl vyzvednut z kamenité lesní hlíny na hřebítku semknutém mezi dvěma erozními rýha-

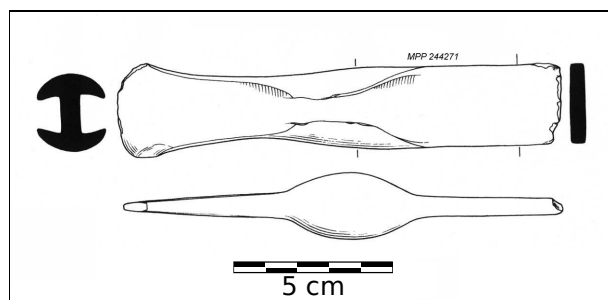

Abb. 34. Ptení, okr. Prostějov, „Pohodlí“. Bronzová sekera.

Abb. 34. Ptení, Bez. Prostějov, „Pohodlí“. Bronzebeil.

mi a to z hloubky cca 20 cm. Jeho širší okolí neposkytlo za použití detektoru White's Classic ID model Blue Max 950 s časovou dotací cca 2 hod. již žádných archeologicky významných předmětů a bylo znatelně kontaminováno „odpadem“ souvisejícím nejen s turisticky značenou trasou, ale i nedalekou chatovou kolonií. Typologicky jej můžeme klasifikovat jako štíhlou a spíše subtilní sekeru se středovými laloky, mezi kterými je takřka nezřetelný a velmi plochý schůdek, týlní část je pak rovně seříznutá. Morfologicky je tak velmi blízká kusům náležejícím ještě do pozdně mohylového období (Salaš 2005, 34, zde další literatura; cf. např. depot Hradisko 1, okr. Kroměříž: Salaš 2005, Taf. 4:2).

Nález je cenným dokladem lidských aktivit v archeologicky takřka nepoznané části Prostějovska, tedy regionu, jenž hrál právě na prahu mladší doby bronzové – v časech rodící se lužické kultury – klíčovou úlohu.

1. Štíhlá a spíše subtilní sekera se středovými laloky, mezi kterými je takřka nezřetelný a velmi plochý schůdek, týlní část je rovně seříznutá. Délka 138 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244271 (obr. 34).

Pavel Fojtík

Literatura

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku II*. Brno.

Resumé

Ptení (Bez. Prostějov). „Pohodlí“. Mitteldonauländischen Hügelgräberkultur. Einzelfund. Oberflächensammlung.

RAJHRADICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„U Sýpky“. Starší doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu výstavby inženýrských sítí pro novou obytnou zástavbu byly dokumentovány dva objekty datovatelné rámcově do starší doby bronzové.

David Parma

Resumé

Rajhradice (okr. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung wurde eine Siedlung der älteren Bronzezeit erforscht.

SLATINICE (OKR. OLOMOUC)

„Šibenky“. Lužická kultura. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Lokalizace: 49° 33' 34.7099N, 17° 05' 59.6695E

Téměř na okraji Slatinic, poblíž hřiště na jižní straně obce, nalezl pomocí detektoru kovů M. Jahn několik fragmentů z bronzových srpů a tři kusy bronzoviny. Především se jedná o neperforovaný řap srpu s částí ostří, který má na týlní straně postranní výčnělek. Na řapu jsou tři žebra zdobena přesekáváním až do úrovně postranního výčnělku. Vnitřní a prostřední žebírko se na konci zlomku

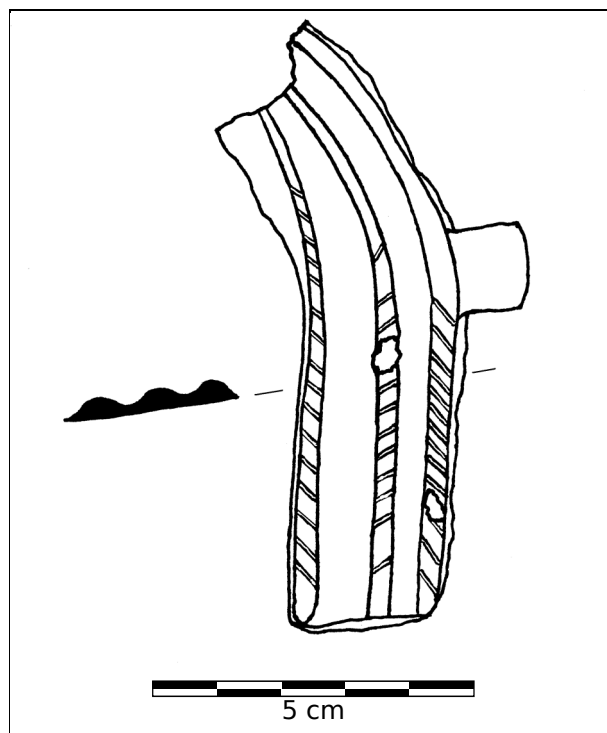

Abb. 35. Slatinice, „Šibenky“, Fragment bronzového srpu.
Abb. 35. Slatinice, „Šibenky“, Ein Fragment einer bronzenen Sichel.

srpu sbíhají k sobě. Rozměry: zach. délka 96 mm, šíře rukojeti 24 mm a šíře čepele 27 mm. Další zlomky pocházejí ze střední části ostří srpu, buď s jedním hřbetním žebrem (2 ks), nebo dvěma žebírky (2 ks) a jedné hrotové části.

Nejlépe zachovalý nalezený kus (obr. 35) náleží ke III. skupině srpů s řapem, podle třídění J. Říhovského (1989, 59–63). Srpy této skupiny se vyskytují průběžně od časného až po střední stupeň popelnicových polí (Salaš 2005, 52). Téměř totožný srp známe také z depotu nalezeného v jihovýchodní části obce nad bývalým lomem (naposledy Salaš 2005, tab. 307/7), který náleží do horizontu depotů Lešany 2–Železné a spadají do stupně R HA2 (Salaš 2005, 147–149). Pravděpodobně i ostatní části srpů můžeme datovat stejně.

„Šibenky“. Lužická kultura. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalizace: 49° 33' 28.4820N, 17° 05' 58.9781E

Lokalita se nachází jižně od obecního hřbitova v nadmořské výšce kolem 250 m. Zde za pomoci detektoru kovů našli V. Flášar a M. Jahn jedenáct bronzových slitků, půlměsícovitý závěsek, hrotovou část bronzového nože nebo srpu, část bronzové jehlice a zároveň na poli také nasbírali tři střepy a přeslen. Nasbíranou keramiku zastupují dvě rýhované spodní partie okřínů nebo mís, přesekávaná maximální výduť z okřínu a konický přeslen. Veškerou keramiku bychom mohli připsat s největší pravděpodobností lužické fázi KLPP. Z bronzových nálezů jsou slitky datačně naprosto nevhodné. Bohužel typologicky nelze zařadit jak bronzovou špičku nože nebo srpu, tak část bronzové jehlice. Posledním předmětem je bronzový půlměsícovitý závěsek s částí nálitku na jednom z ramen. Podobné nálezy známe např. ze známého

slatinického depotu (např. Havelková 1891, 95, obr. 1) nebo ze starolužického pohřebiště v Břuchotíně (Vráňová 2005, obr. 6/1).

Lukáš Hlubek

Literatura

Havelková, V. 1891: Hromadný nález bronzů u Slatinic, *Časopis vlasteneckého musejního spolku v Olomouci* 31, 89–95.

Říhovský, J. 1989: *Die Sichel in Mähren, Prähistorische Bronzefunde XVIII*, 3, München.

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II*, Brno.

Vráňová, V. 2005: Pohřebiště lužických popelnicových polí v Břuchotíně (předběžná zpráva), *Ročenka* 2004, Archeologické centrum Olomouc, 173–183.

Resumé

In der Nähe des Dorfs Slatinice (k. ú. Slatinice, okr. Olomouc, „Šibenky“) wurde mit der Hilfe des Metalldetektors sechs Fragmente einen bronzenen Sichel und drei Bronzewerkstoff gefunden. Die Sichel gehört zu der frühen oder mittleren Phase des Urnenfelderkultur.

Unter dem Friedhof in Slatinice (k. ú. Slatinice, okr. Olomouc, „Šibenky“) wurde mit Hilfe des Metalldetektors eine kleine bronzene Sammlung und einige Scherben gefunden. Die Keramik und der Anhänger können wir in die Lausitzer Kultur datieren.

SMRŽICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Záolešná u mostu“. Starší doba bronzová?. Sídliště?, bronzové předměty. Povrchový průzkum.

V průběhu povrchového průzkumu realizovaného v polní trati „Záolešná u mostu“, k. ú. Smržice, okr. Prostějov (podrobnější charakteristika lokality – viz oddíl Doba římská a doba stěhování národů), byla nalezena též hlavice bronzové jehlice a tyčinka kvadratického průřezu. Ač jehlice náleží k předmětům zpravidla dobře datovatelným, činí nám smržický exemplář poněkud obtíže. V práci J. Říhovského má nejbližší ke kusu s jednoduchou kulovitou hlavici pocházejícímu z dolnorakouského Gemeinlebaru (Říhovský 1979, Taf. 38:818), kde však chybí bradavčitý výčnělek z kulovité hlavice vystupující. Skupina podobných jehlic je zde sice kladena obecněji do starší doby bronzové (Říhovský 1979, 128), k takovému časovému zařazení prezentovaného nálezu je však nutno přistupovat, s ohledem na nálezový kontext, jen velmi opatrně.

1. Část bronzové jehlice s jednoduchou kulovitou hlavici, která je v horní části opatřena bradavčitém výčnělkem a na těle zdobena dvěma obvodovými liniemi. Dochovaná délka 38 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244261 (obr. 36:1).
2. Zlomek bronzové tyčinky kvadratického profilu. Délka 38 mm, průměr 7 × 5 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244262 (obr. 36:2).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

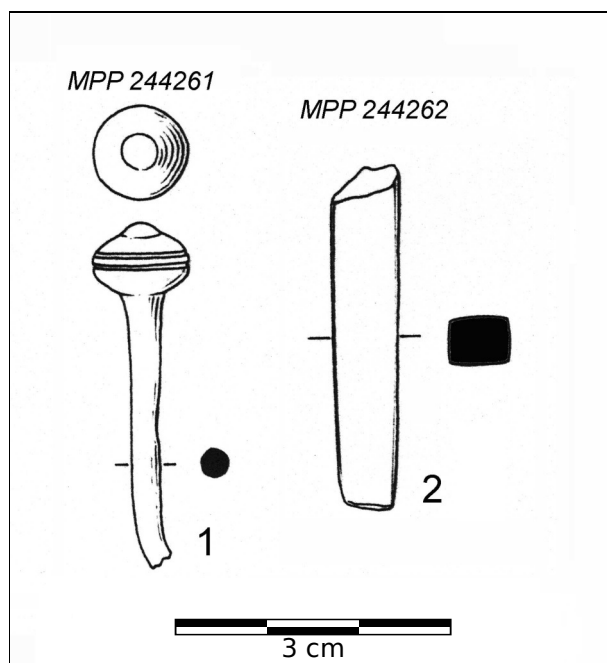

Abb. 36. Smržice, okr. Prostějov, „Záolešná u mostu“. Zlomky bronzových předmětů.

Abb. 36. Smržice. Bruchstücke des Bronzegegenstandes.

Literatura

Říhovský, J. 1979: Die Nadeln in Mähren und im Ostalpengebiet, *Prähistorische Bronzefunde XIII/5*. München.

Resumé

Smržice (Bez. Prostějov). „Záolešná u mostu“. Ältere Bronzezeit?. Siedlung?, Bronzefunde. Oberflächensammlung.

SUDICE (OKR. BLANSKO)

„Pod Lipníky“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

V roce 2008 daroval P. Scherer do muzea v Boskovicích soubor nálezů pocházejících ze známé polykulturní lokality Pod Lipníky. Soubor pochází z povrchových nálezů a je tvořen keramickými, kamennými, kostěnými (obr. 38), bronzovými a železnými předměty. Keramika náleží kulturám lineární, moravské malované, středodunajské mohylové, lužických popelnicových polí (lužická a slezská fáze), středověku a novověku.

Nejvýraznějším nálezem z celého souboru je dobře zachovalá bronzová puklice (obr. 39) s průměrem 80 mm, výškou 5 mm a váhou 80 g. Jedná se o oblý litý bronzový terč s horní plochou stupňovitě členěnou koncentricky na 3 části, na spodní straně se záchytným ouškem ohnutým z trnu. Povrch je pokrytý ušlechtilou patinou, v jedné části je patrné recentní přetlačení způsobené mechanicky (při orbě?), okraj je v jednom místě poškozen zásekem.

Lité terče s úchytným ouškem na spodní straně jsou nejčastěji interpretovány jako ozdobná součást koňských postrojů, menší tvary také jako součásti oděvu (v případě, že jsou nalezeny jako součást hrobové výbavy), větší puklice a faléry pak mohly sloužit i jako štítové puklice.

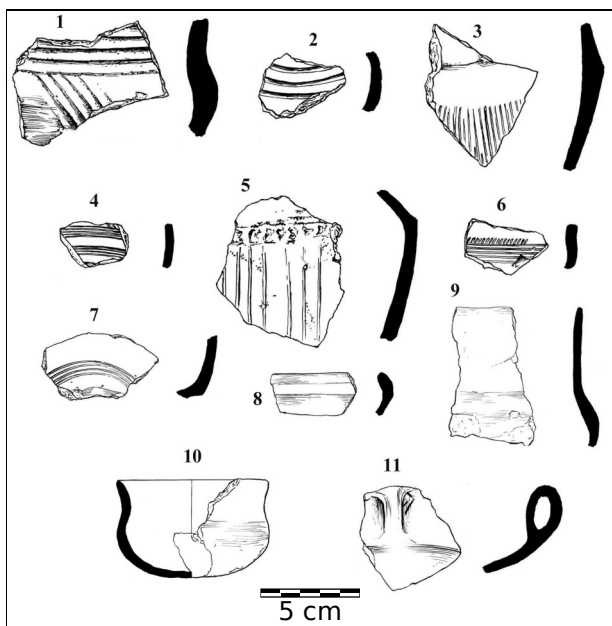

Abb. 37. Sudice, "Pod Lipníky". Výběr keramiky z doby bronzové.

Abb. 37. Sudice, "Pod Lipníky". Materialauswahl.

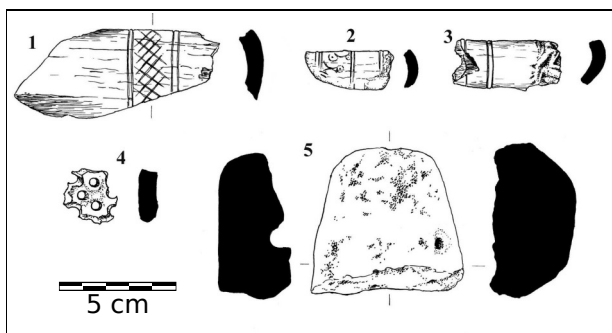

Abb. 38. Sudice, "Pod Lipníky". Zdobená kostěná industrie, zlomek cedníku a závaží. Nedatováno.

Abb. 38. Sudice, "Pod Lipníky". Verzierte Knochenindustrie, Fragmente von Sieb und Webgewicht. Ohne Datierung.

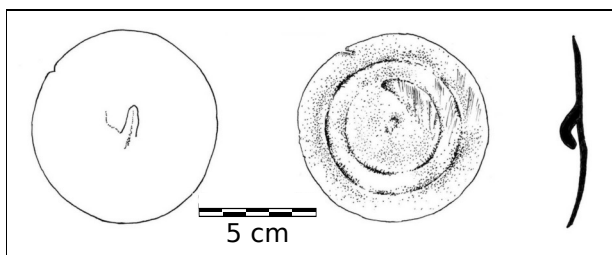

Abb. 39. Sudice, "Pod Lipníky". Bronzová puklice.

Abb. 39. Sudice, "Pod Lipníky". Bronzebuckel.

Jejich kulturní a časové zařazení je velmi obtížné, protože se objevují v průběhu celého období popelnicových polí (Salaš 2005, 123–124). Na základě dělení G. von Merhart (1956, 32) patří tento typ podle tvaru do první skupiny kalotovitých falér, avšak bez vybíjené výzdoby. Stupňovitě profilované kalotovité faléry (někdy s naznačeným horizontálním okrajem), u kterých středová část vystupuje ve tvaru knoflíku, pocházejí z Günserode, Schönwalde, Münchenrody a francouzského Auvernier, a jsou datovány do předhalštatského období (Merhart 1956, 34–36).

Stupňovité členění má také menší kónický litý terčík (průměr 29 mm) z depotu z Mušova 2 (č. 249), datovaný do stejnojmenného horizontu starších popelnicových polí, který má ale středový hrot a na spodní straně je ukončený upevňovacím kruhem na čtyřech trojúhelníkovitých nožkách, jednoznačně tak svědčí o upevnění na řemenech koňských postrojů. Podobně naznačené členění povrchu má další terčík z tohoto depotu (č. 250) o průměru 47 mm se středovým hrotem a tyčinkovitým ouškem na spodní straně, sekundárně stočený do trubičky (Salaš 2005, 366). Jistou podobnost pak vykazuje jednoduchá jemně klenutá faléra s ouškem z depotu ze Slatinic o průměru až 158 mm, podél okraje členěná žebírky. Depot ze Slatinic je zařazen na rozhraní horizontů Přestavilky/Lešany 2–Železné.

Rozlehlé sídliště rozkládající se v poloze Pod Lipníky u Boskovic a na ně navazující Panina louka na katastru Sudic je na základě keramických nálezů (obr. 37) datováno do lužické až platěnické fáze KLPP (Nekvasil 1972, 62; Smrž 1975, 40; Štrof 1985, 92). Přímě ze sídliště nebo z blízkého okolí pochází 7 bronzových depotů, datovaných do staršího až pokročilého stupně popelnicových polí BD2–HB2 (Salaš 2005, 413; Salaš 2006, 238). Vzhledem k náleзовým okolnostem a typologické neprůkaznosti není možné přesněji bronzový terč datovat ani sto procentně určit jeho funkci, nejpravděpodobnější však je, že mohl sloužit jako ozdobná součást koňských postrojů.

Zuzana Pančíková

Literatura

- Merhart, G. von 1956:** Über blecherne Zierbuckel (Faleren). *Jahrbuch des Römisch-germanischen Zentralmuseums Mainz*, 3. Jahrgang, 28–116.
- Nekvasil, J. 1972:** Další sběry z lužického sídliště u Sudic (okr. Blansko). *Přehled výzkumů 1971*, 62.
- Salaš, M. 2005:** *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II*. Brno, Moravské zemské muzeum.
- Salaš, M. 2007:** Dva nové bronzové depoty z Boskovic. Příspěvek k otázce středodunajských vlivů v severomoravské větvi KLPP a lokálních koncentrací depotů. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská*. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.–6.10. 2006, 233–247.
- Smrž, Z. 1975:** *Enkláva lužického osídlení v oblasti Boskovské brázdy*. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně III, 3.
- Štrof, A. 1985:** Übersicht neuer Lokalitäten und Funde in der Boskovicer Furche. *Přehled výzkumů 1983*, Brno, 91–98.

Resumé

Sudice (Bez. Blansko), "Pod Lipníky". Bronzezeit. Siedlung, Lesefunde.

SUCHOHRDLY (OKR. ZNOJMO)

„Starý Zámek“. Hradisko. Zjišťovací výzkum. ÚK, KSPP, radiokarbonová data.

V rámci zjišťovacího výzkumu výšinné opevněné lokality „Starý Zámek“ u Suchohrdel byl proveden řez tělesem hradby. Na základě stratigrafie se zdá, že je posteneolitická. Tomu nasvědčuje i získané radiokarbonové datum, spadající na sám počátek pozdní doby bronzové.

Z vrstev byly během výzkumu získány jen keramické fragmenty kultury únětické a možná i starších PP (dále viz kapitola Eneolit).

Klára Šabatová

Resumé

Suchohrdly, Bez. Znojmo. Aunjetitzer Kultur. Mitteldonauländischen Urnenfelderkultur. ¹⁴C-Daten (weiter siehe Kap. Eneolithikum)

TRBOUŠANY (OKR. BRNO-VENKOV)

Č. p. 62. Starší doba bronzová?. Hrob?. Záchraný výzkum.

Dne 16. 4. 2009 telefonicky požádala Policie České republiky pracovníky ÚAPP Brno, v. v. i., o odborné posouzení lidských kosterních pozůstatků náhodně objevených při hloubení jámy pro septik na dvorku domu č. 62. Na místě bylo vzhledem ke značné zubní abrazi jedince konstatováno, že se s největší pravděpodobností jedná o archeologický nález.

Dům č. p. 62 leží v severní části Trboušan asi 150 m jihovýchodně od hřbitova, v jižním rohu křižovatky silnice III/39519 a místní komunikace, která lemují severovýchodní okraj intravilánu. Výkop pro základy septiku byl vyhlouben uprostřed dvorku přiléhajícího k východní straně domu. Lokalita je situována v nadmořské výšce okolo 214 m, na úpatí mírného jihozápadního svahu, jímž klesá ploché návrší rozprostírající se mezi Trboušany, Dolními Kounicemi a Pravlovem (kóta 250 m n. m.) k Trboušanskému potoku. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000 list 24-34-22, určena bodem o souřadnicích 479:292 mm od Z:J s. č.

V době příjezdu pracovníků ÚAPP Brno, v. v. i., byla obdélníková jáma pro septik o rozměrech cca 220 × 140 cm a hloubce 100 cm již zcela dokončena a vyčištěna. Pouze na stěnách v jižním rohu byl patrný zásyp nějakého staršího objektu. Podle informací dělníka provádějícího zemní práce byly lidské kosti objeveny právě v těchto místech, což potvrdilo i následné ruční začištění a ovzorkování příslušných vertikálních profilů. Vzhledem ke skutečnosti, že rozšíření výkopu bránila betonová deska zakrývající zbylý prostor dvorku, byla provedena pouze dokumentace situace a důkladná prohlídka vytěžené zeminy, z níž se podařilo získat ještě další antropologický materiál.

Archeologický objekt, na jehož dně byla patrně v anatomické pozici s orientací přibližně SV–JZ uložena kostra nedospělého muže, neposkytl žádné datovatelné předměty. Jen na základě zbytků zelené patiny na zlomku

pravé klíční kosti a dřívějšího náhodného objevu kostrového hrobu únětické kultury při stavbě nedalekého domu č. p. 72 (Červinka 1904, 60–61) je možné uvažovat o příslušnosti tohoto celku (hrobu, popřípadě pohřbu v sídlištní jámě?) do starší doby bronzové.

Jiří Kala, Michal Přichystal

Literatura

Červinka, I. L. 1904: Bronzové nákrčníky. Několik nových nálezů hromadných z Moravy, *Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci* 21/82, 55–61.

Resumé

Bei der Rettungsgrabung im Hof des Hauses Nr. 62 im Katastergebiet Trboušany (Bez. Brno-venkov) wurde vielleicht ein Grab der Aunjetitzer Kultur abgedeckt.

URČICE (OKR. PROSTĚJOV)

Intravilán. KLPP. Sídliště?. Záchraný výzkum.

Během záchraného archeologického výzkumu realizovaného při „rekonstrukci sklepa“ a souvisejících terénních úpravách pozemku u domu č. p. 109 v Určicích, okr. Prostějov (podrobnější charakteristika lokality – viz oddíl Neolit), byly zachyceny též doklady osídlení spadající do doby lužických popelnicových polí. Jednalo se o ojedinělé keramické zlomky vyzvednuté ze stratigrafické situace na jednom z dokumentovaných profilů výkopu.

Pavel Fojtík

Resumé

Určice (Bez. Prostějov). „Innenbereich der Gemeinde“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung?. Rettungsgrabung.

VELATICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Velatický Široký, Padělky“. Doba bronzová, SMK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během výstavby nové přeložky plynovodu (VTL) pro rodinné domky ssz. obce v r. 2009 byly výkopovou rýhou kromě neolitických jam zachyceny také hlubší objekty ze závěru SMK. Výzkum navázal na akce z let 2006, 2007 a 2008 (viz Výroční zprávy ÚAPP Brno za roky 2006, 2007 a 2008), kdy byly ve stejné trati prozkoumány pracovníky ÚAPP Brno početné sídlištní objekty z různých období pravěku (příkop, kúlové stavby, pece, zásobní a stavební jámy). Z jednoho objektu se podařilo kromě keramiky vyzvednout také fragmenty profilované maza-nice, která by mohla být pozůstatkem architektonického prvku z nadzemního dřevohliněného domu.

Petr Kos

Resumé

Velatice (Bez. Brno-venkov), „Velatický Široký, Padělky“. Mitteldonauländische Hügelgräberkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

Abb. 40. Vysoké Pole – „Klášťov“ – depot bronzových náramků.

Abb. 40. Vysoké Pole – „Klášťov“ – Depot der bronzenen Armringe.

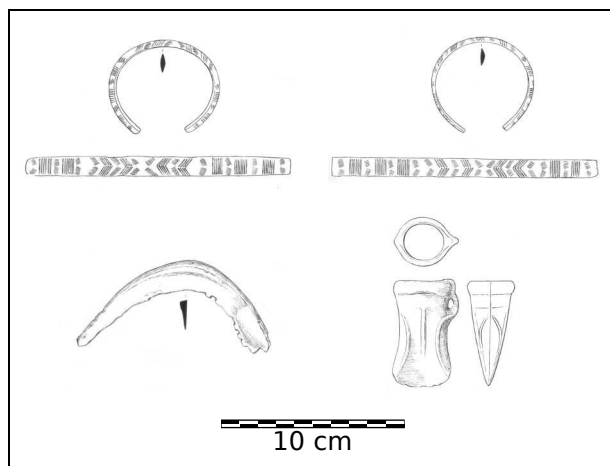

Abb. 41. Vysoké Pole – „Klášťov“ – výběr bronzových předmětů z hradiska.

Abb. 41. Vysoké Pole – „Klášťov“ – Auswahl der Bronzen aus der Burgstätten.

VÍCENICE U NÁMĚSTĚ NAD OSLAVOU (OKR. TŘEBÍČ)

„Vodní nádrž Rozběhlo“. Mladší doba bronzová, ojedinělý nález, záchranný výzkum.

Při obnovení původního rybníka „Rozběhlo“, který se nacházel sz od Vícenic, byl v povrchové vrstvě nalezen zlomek rukojeti bronzového srpů. Srp je datovatelný do doby popelnicových polí a představuje zcela ojedinělý nález situovaný mimo sídlištní oikumenu.

Milan Vokáč

Resumé

Vícenice u Náměstě nad Oslavou (Bez. Třebíč), Lese-funde. Spätbronzezeit. Rettungsgrabung.

VYSOKÉ POLE (OKR. ZLÍN)

„Klášťov“. KLPP (slezská fáze). Hradiště. Zjišťovací výzkum.

Během průzkumu provedeného pomocí detektoru kovů byly na hradisku vyzvednuty také předměty staršího datování, a to ze slezské fáze kultury lužických popelnicových polí. Kromě několika zlomků misek slezského typu byl odkryt také bronzový depot (obr. 40) čítající 15 náramků s rytou výzdobou. Ojedinělý byl nález menšího bronzového srpů a bronzová sekerka s tulejí a ouškem (obr. 41). Jedná se o vůbec první bronzové předměty známé z této lokality.

Ivan Čižmář

Resumé

Vysoké Pole (Bez. Zlín). „Klášťov“. Lausitzer Urnenfelder Kultur (Schlesische Phase). Burgwall. Feststellungsgabung.

ZNOJMO (OKR. ZNOJMO)

Horní náměstí, Václavské náměstí, ulice Vlkova, Přemyslovců, Úvoz a Velká Františkánská. KÚ, VS. Sídliště, pohřebiště. Záchraný výzkum.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu na stavbě „Regenerace historického jádra města Znojma“ (viz kapitola Středověk a novověk) byla doložena i intenzivní sídlištní aktivita z mladších fází kultury únětické. Sídliště je doloženo především velkými zásobními jámami a v menší míře kúlovými jámami, jakožto doklad o nadzemních dřevěných konstrukcích domů. Tyto zahloubené sídlištní objekty se ve stejné intenzitě vyskytovaly jak na Horním náměstí, tak i na náměstí Václavském a v přilehlých ulicích. Je tedy zřejmé, že zde, v předpolí ostrožny znojmského hradu, vytváří únětická kultura jednu z největších sídelních aglomerací na jižní a jihozápadní Moravě.

K mimořádným nálezům náležícím tomuto období patřily doklady pohřbívání, a to jak v sídlištních objektech, tak i v řádných hrobech. Ty byly omezeny plochými kameny, které po obvodu nalezených hrobů vytvářely kamenné skříňky. V jednom z hrobů byla nalezena bronzová, tzv. cyperská jehlice, v dalším se nacházela těla minimálně tří jedinců. Velmi často byly pozorovány i pohřby nedospělých jedinců v zásobních jámách, v jednom případě s nálezem náhrdelníku z provrtaných zubů psovitě šelmy (vlk?). Charakteristickým znakem těchto pohřbů byla výrazně skrčená poloha nebožtíka.

Poměrně neobvyklým nálezem byl v závěrečné etapě záchranného výzkumu na Václavském náměstí objev zásobní jámy, z níž byla zkoumána její severní polovina. Jáma se nacházela v jižní části náměstí a zčásti zasahovala mimo zkoumanou plochu. Zhruba 30–40 cm nad dnem se nacházely tři velké kameny. Po jejich odstranění a odebrání hnědé kypré zeminy se ukázala několik cm mocná popelovitá vrstva vyplněná říčními škeblemi a zatím neurčenými semeny. Zhruba v úrovni této vrstvy byla v Z části objektu objevena kostra dítěte orientovaná ve směru J–S. Vzhledem ke ztíženým pod-

mínkám výzkumu došlo k nechtěnému odebrání spodní poloviny kostry, tudíž nelze s přesností říct, jestli bylo dítě uloženo ve skrčené či jiné poloze. Po pravém boku zemřelého se nacházel soudkovitý hrnek s výčnělkem naproti uchu, který lze datovat do starší fáze věteřovské skupiny (Rožnovský 2010).

Marek Lečbych

Literatura

Rožnovský, D. 2010: Pohřební ritus věteřovské skupiny na Znojmsku, *Acta Musei Moraviae, Sci. soc.* 94/2009, v tisku.

Resumé

Znojmo (Znojmo Dist.). Centre. A salvage archaeological excavation documented a large settlement from early Bronze Age – the Únětice culture and Věteřov group.

ZVOLE (OKR. ŠUMPERK)

„Na Cihelně“, parc. č. 1770/21, 28-32 a 1585/1. Mladší a pozdní doba bronzová – KLPP. Sídliště. Sondážní výzkum a prospekce.

V rámci příprav budoucí stavby silničního obchvatu obcí Zvole a Vlachov (silnice I/44 Vlachov–Rájec) byly v její trase v průběhu let 2008 a 2009 prováděny prospekce, geofyzikální průzkum a také bagrovaná liniová sondáž. Západně od Zvole, na východním svahu hřbetu, který pozvolně klesá od kóty 439 m (Skalka) k západnímu okraji obce, se nachází sídliště KLPP položené těsně nad inundací řeky Moravy (lokalizace – ZM10 14-43-09, 318:302, 338:304, 332:263, 320:260). Je známé povrchovými sběry z let 1958, 1962 a 1966. Menší záchranné výzkumy na lokalitě provedl V. Goš (1974) v r. 1966, 1967 a 1973. Všechny nálezy popsal a zhodnotil J. Nekvasil v rámci náleзовé zprávy V. Goše. Většinu nálezů zařadil do pozdní doby bronzové (slezské fáze lužické kultury), ovšem menší část datoval již do mladší doby bronzové a naopak několik zlomků keramiky až do halštatu. Z dokumentace vyplývá, že tyto objekty se nacházely pravděpodobně na východním okraji záboru plánované trasy budoucí silnice a východně od ní (parc. č. 1585/2).

Cílem nedestruktivního geofyzikálního průzkumu (na zakázku provedla firma Geopek, s. r. o. - Hašek, Tomešek 2008), povrchových prospekcí a liniové sondáže (VM Šumperk ve spolupráci s Archaiou Olomouc) bylo co nej přesněji zjistit rozsah sídliště a zda se nad objekty zachovala kulturní vrstva. Kromě běžných nálezů získaných našimi sběry a sondážmi (keramika – obr. 42, mazanice, uhlíky, část zrnětky) se ukázal jako nosný také průzkum ornice pomocí detektoru kovů (soubor bronzových artefaktů v podobě fragmentů jehlic, srpů, náramku, dlátka a slitků).

Celkový rozsah sídliště lze tak zatím odhadovat ve směru jih–sever v délce min. 150 m (v úseku 7,1–7,25 km budoucí silnice), ale spíše delší, možná až 300 m (v úseku 6,95–7,25 km) – v úseku 6,95 až 7,1 se totiž

nachází pozemek, který je předmětem sporu, a tak jsme zde průzkumy nemohli provést, ovšem za jeho jižním okrajem byly v sondě E identifikovány 3 nevýrazné objekty, které by ještě se sídlištěm mohly souviset. Ve směru západ–východ sídliště přesahuje šířku záboru (50 m) na obě strany (pokračování západním směrem ukazují výsledky geofyziky a detektorová prospekce a východním směrem staré výzkumy V. Goše). Kulturní vrstva nebyla zjištěna, objekty začínají cca 30 cm pod vrstvou ornice. Kdy bude zahájena plánovaná stavba a tím i plošný záchranný výzkum, není prozatím vůbec jasné.

Parc. č. 1771/37. Starší doba bronzová? Ojedinělý nález. Sondážní výzkum a prospekce.

V rámci příprav budoucí stavby silničního obchvatu obcí Zvole a Vlachov (silnice I/44 Vlachov–Rájec) byly v její trase v průběhu let 2008 a 2009 prováděny prospekce, geofyzikální průzkum a také bagrovaná liniová sondáž. V úseku cca 7,8 km budoucí trasy silnice, severně od Zvole ve svahu sklánějícím se severním směrem k Vlachovu, byl při průzkumu ornice pomocí detektoru kovů získán ojedinělý nález bronzového artefaktu – torza jednoduché sekerky (uražený tyl) s rozšířeným obloukovým břitem (obr. 43). Nález byl zaměřen jak pomocí stanice GPS (N 49°50′38.0729″ E 16°54′29.6908″), tak později i geode-

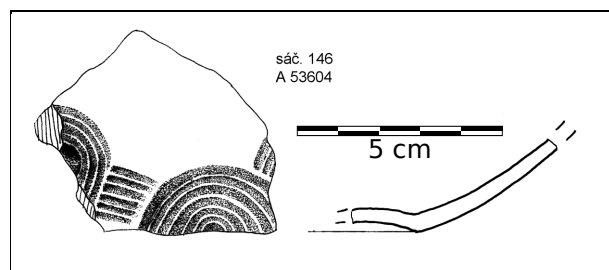

Abb. 42. Zvole. Keramika.
Abb. 42. Zvole. Keramik.

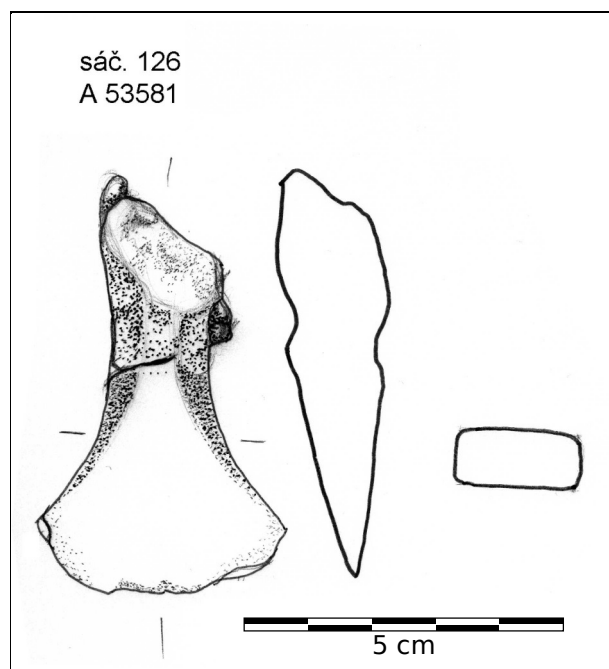

Abb. 43. Torzo bronzové sekerky nalezené severně od Zvole.
Abb. 43. Bronzeaxt nördlich von Zvole.

tický (bod č. 105). V úseku 7,7–8,1 km byla realizována bagrovaná liniová sonda A, která však byla zcela negativní. Nález sekerky lze tak prozatím označit jako ojedinělý, ovšem toto zjištění bude muset být bráno v potaz při budoucí realizaci stavby zamýšleného silničního obchvatu.

Jakub Halama

Literatura

Goš, V. 1974: Lužická osada ve Zvoli. *Přehled výzkumů* 1973, 33.

Hašek, V., Tomešek, J. 2008: Zpráva o nedestruktivním archeologickém průzkumu pro stavbu silnice I/44 Vlachov–Rájec, okr. Šumperk.

Resumé

Zvole (Bez. Šumperk). Na Cihelně, Parz. Nr. 1770/21, 28–32 und 1585/1. Jung- und Spätbronzezeit – Lausitzer Kultur. Siedlung. Sondierung und Oberflächensammlung. VM Šumperk, Zuwachs. Nr. 34/2008 a 16/2009.

Zvole (Bez. Šumperk). Parz. Nr. 1771/37. Altbronzezeit? Lesefund. Sondierung und Oberflächensammlung. VM Šumperk, Invent. Nr. A 53581.

ŽEŠOV (OKR. PROSTĚJOV)

„Záhumení“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci září 2009 bylo stavebníkem oznámeno plánované zahájení akce „výstavba rodinného domu p. Letochy, parc. č. 65, k. ú. Žešov, okr. Prostějov“. Zemní práce tak byly, v návaznosti na svoji realizaci, průběžně sledovány prostějovským pracovištěm Ústavu archeologické památkové péče Brno, které zde provedlo záchranný archeologický výzkum dokumentující narušené pravěké objekty.

Lokalita samotná (ZM ČR, 1:10 000, list 24–24–12, širší okolí bodu o souřadnicích 350 mm od Z a 42 mm od J sekční čáry) leží na k jihovýchodu exponovaném svahu situovaném severně od dnešního Žešova a dosahuje nadmořské výšky cca 285 metrů. V polní trati „Záhumení“ bylo již dříve registrováno osídlení kulturou zvoncovitých pohárů a kulturou lužickou (Šrot 1975, 56), ze stavby nedalekého zemědělského areálu pak známe i keramické depozitum náležející do počátků mladší doby bronzové (Fojtík 2005, 169–170; Prudká 1984).

Plošná skrývka dosáhla pouze úrovně výrazné podorňní vrstvy tvořené v místě výzkumu splachy z výše položených poloh. Vlastní archeologické objekty tak byly zaznamenány až ve výkopech základových pásů budoucího rodinného domu. Celkem byly zdokumentovány a ovzorkovány čtyři sídlištní jámy náležející starolužickému úseku komplexu lužických popelnicových polí.

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2005: Dvě neregistrované keramické depozita střední doby bronzové z Prostějovska. *Pravěk NŘ* 13/2003, 163–175, Brno.

Prudká, A. 1984: Lužický objekt ze Žešova, okres Prostějov. *Zpravodaj Muzea Prostějovska v Prostějově* 2/84, 29–31.

Šrot, J. 1975: Místopis archeologických tratí okresu Prostějov dle nálezů Červinkových, Gottwaldových, Dobešových, Všetických, Skutilových, aj. Rukopis uložený v Muzeu Prostějovska v Prostějově.

Resumé

Žešov (Bez. Prostějov). „Záhumení“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.